

WARSZAWSKI
UNIwersytet
MEDYCZNY

WYDZIAŁ
FARMACEUTYCZNY
WUM

PRZEWODNIK DYDAKTYCZNY

**DLA STUDENTÓW IV ROKU
KIERUNKU ANALITYKA MEDYCZNA**

Rok akademicki 2025/2026

WSTĘP

Przewodnik dydaktyczny wprowadza studentów w tok pracy IV roku studiów na Wydziale Farmaceutycznym Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Zgodnie z programem ministerialnym, studentów IV roku obowiązują następujące przedmioty: *Biochemia Kliniczna; Diagnostyka molekularna; Farmakologia; Hematologia laboratoryjna; Komunikacja medyczna; Toksykologia i diagnostyka toksykologiczna; Praktyczna nauka zawodu; Praktyki zawodowe; Terapia monitorowana; Zajęcia Fakultatywne.*

Oddany do użytku studentów IV roku Przewodnik dydaktyczny przedstawia organizację jednostek, które prowadzą zajęcia z wyżej wymienionych przedmiotów, cele i formy nauczania, regulaminy oraz piśmiennictwo w zakresie podręczników i czasopism naukowych.

Przewodnik dydaktyczny ma pomóc studentom IV roku w poznaniu ich obowiązków i warunków studiowania.

Opiekunem IV roku studiów jest Pani dr hab. Małgorzata Wrzosek z Katedry i Zakładu Biochemii i Farmakogenomiki.

Dziekan Wydziału Farmaceutycznego

dr hab. n. farm. Piotr Luliński

**WŁADZE
WARSZAWSKIEGO UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO**

REKTOR

prof. dr hab. Rafał Krenke

Prorektor ds. Studenckich i Kształcenia

prof. dr hab. Marek Kuch

Prorektor ds. Nauki i Transferu Technologii

prof. dr hab. Marcin Sobczak

Prorektor ds. Klinicznych i Inwestycji

prof. dr hab. Agnieszka Cudnoch - Jędrzejewska

Prorektor ds. Personalnych i Organizacyjnych

prof. dr hab. Dorota Olczak – Kowalczyk

Prorektor ds. Umiędzynarodowienia, Promocji i Rozwoju

prof. dr hab. Michał Grąt

DZIEKAN WYDZIAŁU FARMACEUTYCZNEGO

dr hab. n. farm. Piotr Luliński

Prodziekan ds. kształcenia na kierunku Analityka Medyczna Wydziału Farmaceutycznego

prof. dr hab. Olga Ciepiela

Prodziekan ds. kształcenia na kierunku Farmacja Wydziału Farmaceutycznego

dr hab. Agnieszka Bazyłko

DZIEKANAT WYDZIAŁU FARMACEUTYCZNEGO

Adres:

ul. Żwirki i Wigury 61
02-091 Warszawa
Pokój 513

Telefon:

22 57 20 779

E-mail:

dziekfoam@wum.edu.pl

Godziny przyjęć interesantów

Poniedziałek:	10.00-14.00
Wtorek:	10.00-14.00
Środa:	10.00-14.00
Czwartek:	10.00-14.00

L.p.	Nazwa przedmiotu	Numer strony
1.	Biochemia kliniczna	6
2.	Diagnostyka molekularna	14
3.	Farmakologia	20
4.	Hematologia laboratoryjna	25
5.	Komunikacja medyczna	38
6.	Praktyczna nauka zawodu	42
7.	Praktyki zawodowe	50
8.	Terapia monitorowana	55
9.	Toksykologia i diagnostyka toksykologiczna	63
10.	Zajęcia fakultatywne	69

Biochemia Kliniczna

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka medyczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	Studia jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Egzamin
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Medycyny Laboratoryjnej, Wydział Farmaceutyczny WUM
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. Olga Ciepiela
Koordynator przedmiotu	Prof. dr hab. Grażyna Sygitowicz

Osoba odpowiedzialna za sylabus)	Prof. dr hab. Grażyna Sygitowicz
Prowadzący zajęcia	Prof. dr hab. Grażyna Sygitowicz Prof. dr hab. Dariusz Sitkiewicz Dr Ewa Skarżyńska Dr Agata Maciejak-Jastrzębska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	Rok IV, semestr zimowy	Liczba punktów ECTS	9.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ			
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
wykład (W)	60	2.1	
seminarium (S)	50	1.7	
ćwiczenia (C)	20	0.7	
e-learning (e-L)			
zajęcia praktyczne (ZP)			
praktyka zawodowa (PZ)			
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	130	4.5	

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	Nabywanie umiejętności posługiwania się wiedzą z zakresu przemian biochemicznych, zachodzących w żywym organizmie.
C2	Wykształcenie umiejętności rozumienia zależności pomiędzy zaburzeniami metabolizmu a jednostką chorobową oraz wynikiem badania laboratoryjnego.
C3	Kształtowanie umiejętności dyskusji nad uzyskanymi wynikami laboratoryjnymi, popartą argumentacją merytoryczną z zakresu nabytej wiedzy.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
E.W1	zaburzenia ustrojowych przemian metabolicznych, charakteryzujących przebieg różnych chorób
E.W2	czynniki chorobotwórcze zewnętrzne i wewnętrzne, modyfikowalne i niemodyfikowalne
E.W3	patogenezę oraz symptomatologię chorób układów: sercowo-naczyniowego, moczowego, pokarmowego i ruchu, a także chorób metabolicznych, endokrynnych, nowotworowych, neurodegeneracyjnych oraz zaburzeń gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej
E.W5	metody oceny procesów biochemicznych w warunkach fizjologicznych i patologicznych
E.W23	rolę badań laboratoryjnych w rozpoznaniu, monitorowaniu, rokowaniu i profilaktyce zaburzeń narządowych i układowych
E.W24	zasady doboru, wykonywania i organizowania badań przesiewowych w diagnostyce chorób
E.W25	profile badań laboratoryjnych oraz schematy i algorytmy diagnostyczne w różnych stanach klinicznych, w tym w chorobach układów: krążenia, moczowo-płciowego, oddechowego, pokarmowego i ruchu, a także w chorobach metabolicznych, endokrynologicznych i neurologicznych
E.W26	wskazania do poszerzenia diagnostyki laboratoryjnej w wybranych stanach chorobowych oraz zalecane testy specjalistyczne
E.W27	zasady interpretacji wyników badań laboratoryjnych w celu zróżnicowania stanów fizjologicznych i patologicznych
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	
E.U1	wskazywać zależności pomiędzy nieprawidłowościami morfologicznymi a funkcjami tkanek, narządów i układów, objawami klinicznymi oraz strategią diagnostyczną
E.U7	wskazywać zależności pomiędzy zaburzeniami przemian metabolicznych, jednostką chorobową, stylem życia, płcią i wiekiem pacjenta a wynikami laboratoryjnych badań diagnostycznych
E.U8	dobierać testy biochemiczne odpowiednie do rozpoznania, diagnostyki różnicowej i monitorowania przebiegu wybranych chorób
E.U9	potrafi wykonywać jakościowe i ilościowe badania biochemiczne niezbędne do oceny zaburzeń szlaków metabolicznych w różnych stanach klinicznych
E.U11	przewidywać wpływ przebiegu choroby i postępowania terapeutycznego na wyniki badań laboratoryjnych
E.U18	tworzyć, weryfikować i interpretować przedziały referencyjne oraz oceniać dynamikę zmian parametrów laboratoryjnych

E.U19	oceniać wartość diagnostyczną badań i ich przydatność w procesie diagnostycznym
E.U20	zaproponować optymalny, ułatwiający postawienie właściwej diagnozy, dobór badań w oparciu o elementy diagnostycznej charakterystyki testów oraz zgodnie z zasadami medycyny laboratoryjnej opartej na dowodach naukowych
E.U21	zinterpretować wyniki badań laboratoryjnych celem wykluczenia bądź rozpoznania schorzenia, diagnostyki różnicowej chorób, monitorowania przebiegu schorzenia i oceny efektów leczenia w różnych stanach klinicznych

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NISW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	(pole nieobowiązkowe) Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	j.w
W2	j.w
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	j.w
U2	j.w
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
E.K1	wykazania się kreatywnością w działaniu związanym z realizacją zadań diagnostyki laboratoryjnego
E.K2	rozumienia ważność działań zespołowych i potrafi brać odpowiedzialność za wyniki wspólnych działań
E.K3	posiadania świadomości odpowiedzialności związanej z decyzjami podejmowanymi w ramach działalności zawodowej, w szczególności w kategoriach bezpieczeństwa własnego i innych osób
E.K4	formułowania opinii dotyczących różnych aspektów działalności zawodowej

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykład 1	Biochemia śródbłónka naczyniowego.	E.W1-W3; E.W5; E.W25; E.U1; E.U7; E.U11; E.K1-K4
Wykład 2	Patogeneza miażdżycy.	E.W1-W3; E.W5; E.W25; E.W26; E.U1; E.U7-U9; E.U11; E.K1-K4

Wykład 3	Kliniczne powikłania miażdżycy.	E.W1-W3; E.W5; E.W23-W26; E.U1; E.U7-U9; E.U11; E.K1-K4
Wykład 4	Mechanizmy niewydolności mięśnia sercowego.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25; E.W26; E.U1; E.U7-U9; E.U11; E.K1-K4
Wykład 5	Mechanizmy regulacji ciśnienia tętniczego.	E.W1-W3; E.W5; E.W23-W26; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.K1-K4
Wykład 6	Biochemia hemostazy naczyniowej.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25; E.W26; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.K1-K4
Wykład 7	Biochemia tkanki tłuszczowej.	E.W1-W3; E.W5; E.W23-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Wykład 8	Biochemia tkanki kostnej.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Wykład 9	Gospodarka mineralna organizmu – mechanizmy regulujące gospodarkę wapniową, fosforanową i magnezową.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Wykład 10	Biochemia nowotworów. Rola biochemicznych markerów nowotworowych.	E.W2; E.W3; E.W5; E.W23; E.W24; E.W26; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Wykład 11	Sepsa. Białka ostrej fazy	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Wykład 12	Biochemia i terapia schorzeń układu moczowego.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Wykład 13	Biochemia i terapia zaburzeń czynności wątroby.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Wykład 14	Biochemia i terapia zaburzeń czynności trzustki.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Wykład 15	Biochemia tkanki mięśniowej.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Seminarium 1	Gospodarka hormonalna – mechanizmy regulacyjne: Podwzgórze – Przysadka - Narządy dokrewne.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U10; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Seminarium 2	Zaburzenia wydzielania hormonów podwzgórza, przysadki mózgowej	E.W3; E.W25; E.U7-U8; E.U11, E.U19-U21, E.K1-K4

Seminarium 3	Wpływ czynników fizjologicznych oraz testów dynamicznych na wyniki oznaczeń hormonalnych.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U10; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Seminarium 4	Zaburzenia czynności gruczołu tarczowego.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Seminarium 5	Zaburzenia czynności rdzenia i kory nadnerczy.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Seminarium 6	Zasady pobierania, transportu oraz przechowywania materiału do badań endokrynologicznych.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Seminarium 7	Zaburzenia wydzielania hormonów płciowych żeńskich.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Seminarium 8	Zaburzenia wydzielania hormonów płciowych męskich. Hormony steroidowe i doping.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Seminarium 9	Hormony przewodu pokarmowego.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Seminarium 10	Hormony wydzielane przez szyszynkę, przytarczyce, adipocyty.	E.W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4
Ćwiczenie 1-4	Interpretacja wyników badań laboratoryjnych..	E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U18-U21; E.K1-K4

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Sitkiewicz D. (red.): *Patobiochemia – pytania, odpowiedzi i komentarze*. MedPharm, Polska 2019.
2. Dembińska-Kieć A., Naskalski J. (red.): *Diagnostyka laboratoryjna z elementami biochemii klinicznej*. Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2017.
3. Solnica B. (red.): *Diagnostyka Laboratoryjna*. PZWL, Warszawa 2014.
4. Wallach J. (red.): *Interpretacja badań laboratoryjnych*. Medipage, Warszawa 2011.
5. Woźniak M. (red.): *Chemia kliniczna – to proste*. Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2008.
6. Tomaszewski J.J.: *Diagnostyka laboratoryjna*. PZWL, Warszawa 2001.
7. Angielski S., Jakubowski Z., Dominiczak M.H. (red.): *Biochemia kliniczna*. PERSEUSZ, Sopot 1996.

Uzupełniająca

1. *Diagnostyka Laboratoryjna* – czasopismo wydawane przez PTDL.
2. *Diagnosta Laboratoryjny* – czasopismo wydawane przez KIDL.

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
E.W1-W3; E.W5; E.W23W26; E.U1; E.U7- U9; E.U11; E.K1-K4	Wykład: W1-W6 – Kolokwium testowe 1	60% poprawnych odpowiedzi
E. W1-W3; E.W5; E.W23- W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1K4	Wykład: W7-W15 - Kolokwium testowe 2	60% poprawnych odpowiedzi
E. W1-W3; E.W5; E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U10; E.U11; E.U19-U21; E.K1-K4	Seminarium: 1-5 - Kolokwium testowe 1 Aktywność oraz zaangażowanie na zajęciach seminaryjnych: Forum dyskusyjne	60% poprawnych odpowiedzi Aktywność podczas dyskusji
E. W1-W3; E.W5; E.W23- W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U11; E.U19-U21; E.K1K4	Seminarium: 6-10 - Kolokwium testowe 2 Aktywność oraz zaangażowanie na zajęciach seminaryjnych: Forum dyskusyjne	60% poprawnych odpowiedzi Aktywność podczas dyskusji
E.W23; E.W25-W27; E.U1; E.U7; E.U8; E.U18U21; E.K1-K4	Ćwiczenie: 1-4 Aktywność oraz zaangażowanie na zajęciach ćwiczeniowych: Forum dyskusyjne	Aktywność podczas dyskusji
	Egzamin testowy	60% poprawnych odpowiedzi

9. INFORMACJE DODATKOWE

W roku akademickim 2025/2026 – w zależności od sytuacji epidemiologicznej w Polsce - wykłady, seminaria i ćwiczenia będą odbywały się w salach wykładowych, seminaryjnych gmachu Wydziału Farmaceutycznego WUM bądź na sali ćwiczeń im. Profesora Leszka Tomaszewskiego, przy ul. Banacha 1. Podczas zajęć laboratoryjnych (ćwiczeń) Student jest zobowiązany do posiadania fartucha oraz obuwia na zmianę. Wskazane jest posiadanie, podczas ćwiczeń laboratoryjnych, kalkulatora do prostych obliczeń matematycznych, oraz markera do pisanie na probówkach szklanych i plastikowych.

Dopuszczenie do egzaminu końcowego testowego z biochemii klinicznej:

1. Zaliczenie dwóch kolokwium testowych na minimum 60 % punktów (zarówno w przypadku terminu pierwszego: Kolokwium testowe nr 1 i Kolokwium testowe nr 2, jak i terminu poprawkowego: Kolokwium testowe nr 1 poprawkowe i Kolokwium testowe nr 2 poprawkowe),
2. Aktywne uczestnictwo na seminariach i ćwiczeniach.
3. Przygotowanie ustnej prezentacji z wybranego zagadnienia.
4. W przypadku absencji chorobowej Student jest zobowiązany dostarczyć zwolnienie lekarskie w terminie do dwóch dni.
5. Warunki oraz formę odrobienia nieobecności usprawiedliwionej Studenti ustalają z Koordynatorem Przedmiotu.

Egzamin końcowy testowy (egzamin w terminie pierwszym i egzamin w terminie poprawkowym):
uzyskanie 60% poprawnych odpowiedzi w teście jedno- oraz wielokrotnego wyboru.

Skala ocen dla egzaminu testowego/kolokwium testowego:

< 60% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów – ocena: 2,0 (ndst, niedostateczna)
60-71,99% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów – ocena: 3,0 (dost), dostateczna)
72-78,99% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów – ocena: 3,5 (ddb, dość dobra)
79-86,99% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów – ocena: 4,0 (db, dobra)
87-95,99% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów – ocena: 4,5 (pdb, ponad dobra)
96-100% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów – ocena: 5,0 (bdb, bardzo dobra)

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów
Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

Diagnostyka molekularna

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	<i>Wydział Farmaceutyczny</i>
Kierunek studiów	<i>Analityka medyczna</i>
Dyscyplina wiodąca	<i>nauki farmaceutyczne</i>
Profil studiów	<i>praktyczny</i>
Poziom kształcenia	<i>studia jednolite magisterskie</i>
Forma studiów	<i>stacjonarne</i>
Typ modułu/przedmiotu	<i>obowiązkowy</i>
Forma weryfikacji efektów uczenia się	<i>zaliczenie</i>
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Biologii i Genetyki Nowotworów <i>Wydział Lekarski</i> Warszawski Uniwersytet Medyczny, ul. Pawińskiego 3B 02-106 Warszawa, Tel (4822) 599 1670 lub 1792
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr med. Tomasz Stokłosa
Koordynator przedmiotu	<i>Dr n. med. Anna Pastwińska</i> anna.pastwinska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	<i>Dr n. med. Anna Pastwińska oraz Prof. dr med. Tomasz Stokłosa</i> anna.pastwinska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	Zespół Zakładu Biologii i Genetyki Nowotworów <i>Prof. dr med. Tomasz Stokłosa</i> <i>Dr n. med. Anna Pastwińska</i> <i>Dr n. med. i n. o zdr. Marcin Machnicki</i> <i>Dr n. med. Grzegorz Placha</i> oraz diagnostyki laboratoryjnej zatrudnieni w Laboratorium Genetyki UCML UCK WUM: <i>Dr n. med. I n. o zdr. Bartłomiej Sankowski</i> <i>Dr n. med. Agnieszka Chudy, specjalistka LGM</i> <i>Mgr Jakub Pełowski</i> <i>Mgr Karolina Skubisz</i> <i>Mgr inż. Agnieszka Stefaniak, specjalistka LGM</i>

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	Rok 4, semestr letni	Liczba punktów ECTS	2
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)	15	0.5	
seminarium (S)	10	0.5	
ćwiczenia (C)	20	0.8	
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	10	0,2	

3. CELE KSZTAŁCENIA

C1	nabycie wiedzy w zakresie znaczenia badań genetycznych w diagnostyce chorób
C2	wykształcenie umiejętności posługiwania się markerami genetycznymi i korzystania z nowych danych naukowych określających ich użyteczność w praktyce klinicznej
C3	kształtowanie zdolności do rozwiązywania problemów w oparciu o nowoczesne narzędzia badawcze z zakresu genomiki i diagnostyki molekularnej
C4	nabycie umiejętności w zakresie interpretacji wyników badań genetycznych.
C5	nabycie kompetencji w zakresie doboru odpowiedniej techniki molekularnej i zakresu badania genetycznego w różnych kontekstach klinicznych.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
--	--

Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:

E.W8	zasady i zastosowanie technik biologii molekularnej oraz technik cytogenetyki klasycznej i cytogenetyki molekularnej;
E.W11.	mechanizmy zaburzeń genetycznych u człowieka;
E.W12	wskazania oraz metody laboratoryjne używane do genetycznej diagnostyki niepełnosprawności intelektualnej, dysmorfii, zaburzeń rozwoju, zaburzeń cielesno-płciowych, niepowodzeń rozrodu, predyspozycji do nowotworów oraz genetycznej diagnostyki prenatalnej
E.W13.	podstawy genetyczne różnych chorób oraz genetyczne mechanizmy nabywania lekooporności;

E.W25	profile badań laboratoryjnych oraz schematy i algorytmy diagnostyczne w różnych stanach klinicznych, w tym w chorobach układów: krążenia, moczowo--płciowego, oddechowego, pokarmowego i ruchu, a także w chorobach metabolicznych, endokrynologicznych i neurologicznych
F.W8.	wytyczne dotyczące transportu, przechowywania i przygotowywania do analizy materiału biologicznego.

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

E.U12	posługiwać się technikami biologii molekularnej oraz technikami cytogenetyki klasycznej i molekularnej w badaniach laboratoryjnych, a także zinterpretować uzyskane wyniki;
E.U13.	korzystać z genetycznych baz danych, w tym internetowych i wyszukiwać potrzebne informacje za pomocą dostępnych narzędzi;
E.U16.	zinterpretować wyniki badań genetycznych molekularnych i cytogenetycznych oraz zapisać je, używając obowiązującej międzynarodowej nomenklatury;
E.U17.	ustalić algorytm diagnostyczny i zaproponować badania genetyczne dla pacjentów poradni genetycznej;
E.U19.	oceniać wartość diagnostyczną badań i ich przydatność w procesie diagnostycznym;
E.U20.	zaproponować optymalny, ułatwiający postawienie właściwej diagnozy, dobór badań w oparciu o elementy diagnostycznej charakterystyki testów oraz zgodnie z zasadami medycyny laboratoryjnej opartej na dowodach naukowych;
E.U21.	zinterpretować wyniki badań laboratoryjnych celem wykluczenia bądź rozpoznania schorzenia, diagnostyki różnicowej chorób, monitorowania przebiegu schorzenia i oceny efektów leczenia w różnych stanach klinicznych;

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	(pole nieobowiązkowe) Efekty w zakresie
--------------------------	--

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W1	sposoby postępowania diagnostycznego i terapeutycznego właściwe dla określonych stanów chorobowych
W2	

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	zaplanować postępowanie diagnostyczne i zinterpretować jego wyniki
U2	

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K.1	korzystania z obiektywnych źródeł informacji
K.2	przestrzegania tajemnicy zawodowej i praw pacjenta

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykłady 15h	1. <i>Wstęp do nowoczesnej diagnostyki genetycznej w kontekście specjalizacji Laboratorium Genetyka Medyczna</i>	E.W8, E.W11, E.W12, E.W13, E.W30, E.W32, E.U12, E.U13, E.U16, E.U19, E.U20, E.U21, B.U10, F.W8,
	2. <i>Medyczne laboratorium diagnostyczne – możliwości i wymagania dotyczące laboratorium genetycznego, aspekty prawne, kontrola jakości</i>	
	3. <i>Proces diagnostyczny w laboratorium genetycznym z uwzględnieniem preparatyki</i>	
	4. <i>Bioinformatyczne podstawy wykrywania mutacji w badaniach NGS</i>	
	5. <i>Wolnokrążące DNA (cfDNA) w praktyce medycznej: nowe możliwości diagnostyki molekularnej</i>	
	6. <i>Diagnostyka molekularna w wybranych nowotworach litych</i>	
	7. <i>Diagnostyka genetyczna w chorobach układu krwionośnego</i>	
	8. <i>Diagnostyka genetyczna niepełnosprawności intelektualnej i zaburzeń ze spektrum autyzmu</i>	
	9. <i>Diagnostyka molekularna neurofibromatozy i innych chorób z grupy RASopatii</i>	
	10. <i>Diagnostyka molekularna chorób tkanki łącznej</i>	
	11. <i>Nowotwory dziedziczne i predyspozycje do ich rozwoju</i>	
	12. <i>Wstęp do diagnostyki cytogenetycznej. Techniczne aspekty pracy w pracowni cytogenetycznej</i>	
	13. <i>Diagnostyka cytogenetyczna nowotworów układu chłonnego na wybranych przykładach</i>	
	14. <i>Diagnostyka cytogenetyczna nowotworów na materiale utrwalonym FFPE metodą fluorescencyjnej hybrydyzacji in situ</i>	
	15. <i>Zasady konstruowania opisu wyniku badania genetycznego z uwzględnieniem nomenklatury ISCN</i>	
Seminaria 10h	1. <i>Znaczenie badań genetycznych w diagnostyce wybranych nowotworów układu krwiotwórczego, guzów litych i schorzeń wrodzonych</i>	
	2. <i>Zastosowanie metod cytogenetycznych w diagnostyce wybranych nowotworów układu krwiotwórczego</i>	
	3. <i>Zastosowanie metod molekularnych w diagnostyce wybranych nowotworów układu krwiotwórczego</i>	
	4. <i>Zastosowanie metod cytogenetycznych w diagnostyce wybranych guzów litych oraz schorzeń wrodzonych</i>	
	5. <i>Zastosowanie metod molekularnych w diagnostyce wybranych guzów litych oraz schorzeń wrodzonych</i>	
Ćwiczenia 20h	1. <i>Diagnostyka molekularna nowotworów przy zastosowaniu szybkich testów opartych o qPCR (Laboratorium Genetyki UCML)</i>	

	2. <i>Hodowla in vitro, kariotypowanie i FISH</i> (Laboratorium Genetyki UCML)	
	3. <i>Sekwencjonowanie metodą Sanger</i> (Laboratorium Genetyki UCML)	
	4. <i>Zastosowanie automatyzacji w diagnostyce genetycznej</i> (Laboratorium Genetyki UCML)	

7. LITERATURA
Obowiązkowa
1. Genetyka medyczna i molekularna pod red. J.Bala, Wyd. PWN, Warszawa 2023; wybrane rozdziały: 6; 6.1; 6.2; 7; 9.4; 9.5; 15; 16; 20. 2. Biologia molekularna nowotworów w praktyce klinicznej L. Pecorino, Wyd. EDRA, 2021; wybrane rozdziały: 4.3; 4.2; 6.
Uzupełniająca
1. Wybrane materiały przekazywane przez prowadzącego zajęcia na platformie TEAMS 2. Badania cytogenetyczne w praktyce klinicznej M. Srebniak, A. Tomaszewska, Wyd. PZWL 2008; wybrane rozdziały: 2; 6; 7; 9.

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
<i>Np. A.W1, A.U1, K1</i>	<i>Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.</i>	<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
E.W8, E.W11, E.W12, E.W13, E.W25, E.U12, E.U16, W1, U1, K1	Sprawdzenie przygotowania do seminarium i ćwiczeń. Aktywny udział w seminariach i ćwiczeniach studenta, oceniany podczas zajęć. Kolokwium testowe zaliczające treści prezentowane na zajęciach, 25 pytań.	Ocena pozytywna dokonana przez nauczyciela - potwierdzenie nabycia umiejętności oraz posiadania kompetencji. Próg zaliczeniowy - uzyskanie minimum 60% maksymalnej liczby punktów.

9. INFORMACJE DODATKOWE
Przedmiot jest ściśle powiązany z badaniami genetycznymi prowadzonymi naukowo w ramach WUM i diagnostycznie dla UCK WUM. Prezentowane są przykłady wyników i badań własnych. Zajęcia odbywają się w semestrze letnim. Regulamin zajęć oraz dokładny plan dostępny jest na stronie internetowej: onkogenetyka.wum.edu.pl przed rozpoczęciem semestru, w którym zaplanowane są zajęcia. <u>Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest spełnienie następujących warunków:</u> <u>1) 100% obecności na zajęciach</u> <u>2) zaliczenie kolokwium</u>

W przypadku jednorazowej, usprawiedliwionej nieobecności możliwe jest odrobienie zajęć z inną grupą.

Kolokwium jest przeprowadzane stacjonarnie z wykorzystaniem sal komputerowych w formie testowej. Test składa się z 25 pytań jednokrotnego wyboru. **Próg zaliczenia wynosi 60%.**

W przypadku nieuzyskania zaliczenia w dwóch terminach student ma możliwość ubiegania się o dodatkowy, trzeci termin, czyli kolokwium komisyjne (za zgodą Kierownika Zakładu). Kolokwium komisyjne jest terminem ostatecznym i ma formę ustną lub pisemną, zgodnie z regulaminem egzaminów i zaliczeń WUM.

KONSULTACJE DYDAKTYCZNE są możliwe po ustaleniu terminu z prowadzącymi zajęcia drogą mailową.

Przy Zakładzie działa Studenckie Koło Naukowe Biologii i Genetyki Nowotworów.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

FARMAKOLOGIA

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Wydział Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka medyczna
Dyscyplina wiodąca	nauki medyczne
Profil studiów	praktyczny
Poziom kształcenia	jednolite magisterskie
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Katedra i Zakład Farmakoterapii i Opieki Farmaceutycznej ul. Banacha 1, 02-097 Warszawa
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	prof. dr hab. Magdalena Bujalska-Zadrożny
Koordynator przedmiotu	mgr Anna de Cordé-Skurska (anna.decorde@wum.edu.pl)
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	mgr Anna de Cordé-Skurska (anna.decorde@wum.edu.pl)
Prowadzący zajęcia	prof. dr hab. Magdalena Bujalska-Zadrożny dr hab. Anna Leśniak dr Kamila Kulik dr Renata Wolińska mgr Anna de Cordé-Skurska mgr Małgorzata Sasinowska-Motyl mgr Zuzanna Żelażewska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	rok 4, semestr 7	Liczba punktów ECTS	4.00

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	15	0,6
seminarium (S)	10	0,4
ćwiczenia (C)	15	0,6
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	60	2,4

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Przyswojenie niezbędnej wiedzy umożliwiającej zrozumienie wpływu leków na organizm i organizmu na lek
C2	Przyswojenie wiedzy o różnych mechanizmach działania leków, działaniach niepożądanych i interakcjach leków oraz procesach farmakokinetycznych
C3	Przyswojenie wiedzy o wpływie leków i środków leczniczych na wyniki badań laboratoryjnych

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie <i>(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)</i>
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
A.W11	zna, rozumie i potrafi wyjaśnić mechanizmy działania poszczególnych grup leków
A.W12	zna i rozumie wskazania, przeciwwskazania i działania niepożądane leków
A.W13	zna zasady monitorowania w płynach ustrojowych stężenia leków niezbędnego do uzyskania właściwego efektu terapeutycznego i minimalizowania działań niepożądanych
A.W14	zna, rozumie i potrafi wyjaśnić wpływ leków na wyniki badań laboratoryjnych
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	
A.U17	potrafi przypisywać leki do poszczególnych grup leków oraz określać główne mechanizmy ich działania, przemiany w ustroju i działania uboczne

A.U18	potrafi wyjaśniać wpływ leków na wyniki laboratoryjnych badań diagnostycznych
-------	---

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	(pole nieobowiązkowe) Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	
W2	
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	
U2	
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K6	korzystania z obiektywnych źródeł informacji

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
wykład (w1)	Zasady ogólne farmakokinetyki. Teoria receptorowa działania leków. Terapia monitorowana stężeniem leku w organizmie – wybrane zagadnienia	A.W11, A.W12, A.W13, A.U17, K1
wykład (w2)	Układ wegetatywny: sympatyczny, parasympatyczny	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w3)	Zasady leczenia chorób układu oddechowego. Ogólne zasady leczenia chorób alergicznych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w4)	Podział grup leków psychotropowych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w5)	Farmakoterapia zaburzeń psychiatrycznych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w6)	Podstawowe zasady leczenia padaczki i chorób neurodegeneracyjnych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w7)	Farmakoterapia chorób układu pokarmowego	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w8)	Zasady leczenia zaburzeń hematopoezy i hemostazy	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w9,10)	Zasady leczenia chorób układu krążenia – nadciśnienie tętnicze krwi, choroba niedokrwienna serca i niewydolność mięśnia sercowego.	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1

wykład (w11)	Chemioterapia gruźlicy, chorób wirusowych, chorób pasożytniczych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w12)	Chemioterapia chorób bakteryjnych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w13)	Chemioterapia chorób nowotworowych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w14)	Podstawy leczenia bólu. Leczenie chorób reumatycznych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
wykład (w15)	Ogólne zasady leczenia cukrzycy	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K1
seminaria/ćwiczenia (s1/c1)	Działania niepożądane leków	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
seminaria/ćwiczenia (s2/c2)	Sympatykomimetyki, sympatykolityki, parasympatykomimetyki, parasympatykolityki – omówienie poszczególnych grup leków	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
seminaria/ćwiczenia (s3/c3)	Leki stosowane w leczeniu astmy oskrzelowej i POChP. Leki przeciwhistaminowe. Leki wykrztuśne i przeciwkaszlowe	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
seminaria/ćwiczenia (s4/c4)	Leki nasenne, anksjolityczne i przeciwdepresyjne	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
seminaria/ćwiczenia (s5/c5)	Leki przeciwpsychotyczne	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
seminaria/ćwiczenia (s6/c6)	Leki przeciwpadaczkowe i leki stosowane w chorobach neurodegeneracyjnych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
seminaria/ćwiczenia (s7/c7)	Leki stosowane w chorobie wrzodowej, leki prokinetyczne, przeciwwymiotne, przeciwbiegunkowe, przeczyszczające. Leki stosowane w chorobach zapalnych jelit.	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
seminaria/ćwiczenia (s8/c8)	Leki stosowane w nadkrzepliwości i niedokrzepliwości krwi. Leki stosowane w niedokrwistości różnego typu	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
seminaria/ćwiczenia (s9/c9)	Leki stosowane w leczeniu nadciśnienia, choroby niedokrwiennej serca i niewydolności mięśnia sercowego.	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
seminaria/ćwiczenia (s10/c10)	Leki przeciwgrzybicze, przeciwgruźlicze, przeciwwirusowe, przeciw pasożytnicze	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
ćwiczenia (c11,12)	Chemioterapeutyki stosowane w infekcjach bakteryjnych	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
ćwiczenia (c13)	Leki przeciwnowotworowe	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
ćwiczenia (c14)	Narkotyczne leki przeciwbólowe i niesteroidowe leki przeciwzapalne	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6
ćwiczenia (c15)	Leczenie cukrzycy typu I i II	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17, A.U18, K6

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Janiec W. Kompendium farmakologii. Wydawnictwo lekarskie PZWL, Warszawa, 2015
2. Mutschler E. Farmakologia i Toksykologia. Wydawnictwo Medpharm, 2015

Uzupełniająca

1. Jawień J., Wołkow P., Olszanecki R. Farmakologia. Mechanizmy – leki – farmakoterapia oparta na faktach (tom 1-2). Wydawnictwo lekarskie PZWL, Warszawa, 2023

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
A.W11, A.W12, A.W13, A.W14, A.U17, A.U18, K6	Test wiedzy	zalicza 51% poprawnych odpowiedzi
A.W11, A.W12, A.W13, A.W14, A.U17, A.U18, K6	zadania (np. analiza przypadku, analiza wpływu leków na wyniki badań laboratoryjnych, np. w oparciu o pracę z Charakterystykami Produktów Leczniczych), możliwe kartkówki wejściowe z określonej partii materiału	czynny udział w pracy grupy pod nadzorem nauczyciela, sprawozdania

9. INFORMACJE DODATKOWE

Zaliczenie obejmuje zakres materiału wykładowego, seminaryjnego i ćwiczeniowego, składa się z 50 pytań jednokrotnego wyboru (pięć dystraktorów: A, B, C, D i E).

W uzasadnionych przypadkach zaliczenie w wyżej wymienionej formie można przeprowadzić na platformie e-learningowej według zasad zgodnych z aktualnym w danym momencie rozporządzeniem J.M. Rektora WUM. Studenci o zmianie formy przeprowadzenia zaliczenia zostaną powiadomieni miesiąc przed wyznaczonym terminem egzaminu.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

Hematologia Laboratoryjna

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Wydział Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka medyczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	Jednolite magisterskie
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	egzamin
Jednostka/jednostki prowadząca/e	Zakład Medycyny Laboratoryjnej Ul. Banacha 1a, 02-097 Warszawa http://zml.wum.edu.pl/
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. n. med.i n. o zdr. Olga Ciepiela Olga.ciepiela@wum.edu.pl

Koordynator przedmiotu	Mgr Agnieszka Wiśniewska agnieszka.wisniewska@wum.edu.pl 22 599 2389
Osoba odpowiedzialna za sylabus	Mgr Agnieszka Wiśniewska
Prowadzący zajęcia	mgr Agnieszka Wiśniewska , Prof. dr hab. Olga Ciepela, mgr Milena Małecka-Giełdowska, dr Paweł Kozłowski

2. INFORMACJE PODSTAWOWE				
Rok i semestr studiów	ROK IV, semestr VII i VIII		Liczba punktów ECTS	16.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim				
wykład (W)		60	4	
seminarium (S)		30	2	
ćwiczenia (C)		90	6	
e-learning (e-L)				
zajęcia praktyczne (ZP)				
praktyka zawodowa (PZ)				
Samodzielna praca studenta				
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		75	4	

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Znajomość podstawowych współczesnych technik stosowanych w badaniach hematologicznych
C2	Samodzielne wykonanie i analiza rozmazów krwi obwodowej i szpiku.
C3	Interpretacja wyników morfologii na podstawie danych raportowanych i nieraportowanych.
C4	Algorytmy postępowania diagnostycznego w chorobach hematologicznych

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ *(dotyczy kierunków regulowanych ujętych w Rozporządzeniu Ministra NiSW z 26 lipca 2019; pozostałych kierunków nie dotyczy)*

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)	Efekty w zakresie Wiedzy: A.W1 P7SWG P7S_WK A.W2 P7S_WG, P7S_WK A.W3 P7S_WG, P7S_WK A.W6 P7S_WG P7S_WK A.W7 P7S_WG P7S_WK A.W17 P7S_WG P7S_WK A.W18 P7S_WG P7S_WK Umiejętności: A.U2 P7S_UW P7S_UK A.U4 P7S_UW P7S_UK A.U6 P7S_UW P7S_UK A.U10 P7S_UW P7S_UK A.U15 P7S_UW P7S_UK A.U16 P7S_UW P7S_UK A.U20 P7S_UW P7S_UK A.U21 P7S_UW P7S_UK A.U22 P7S_UW P7S_UK A.U23 P7S_UW P7S_UK
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
W1	Podstawowe problemy przedlaboratoryjnej i pozalaboratoryjnej fazy wykonywania badań
W2	Czynniki wpływające na wiarygodność wyników badań laboratoryjnych
W3	Elementy diagnostycznej charakterystyki badań
W6	Rodzaje i charakterystykę materiału biologicznego wykorzystywanego do badań hematologicznych, serologicznych, koagulologicznych, immunologicznych, biochemicznych, wirusologicznych, mikrobiologicznych, parazytologicznych, toksykologicznych, genetycznych oraz medycyny nuklearnej i sądowej
W7	Zasady i techniki pobierania materiału biologicznego, w tym krwi, płynu mózgowo-rdzeniowego, płynów z jam ciała.
W17	Budowę i funkcje komórek układu krwiotwórczego oraz rozumie współzależność ich budowy i funkcji w warunkach fizjologicznych i patologicznych
W18	Metody laboratoryjnej oceny zaburzeń hematopoezy w aspekcie zmian morfologicznych i czynnościowych oraz mechanizmów rozwoju choroby
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	
U2	Poinstruować pacjenta przed pobraniem materiału biologicznego do badań, stawiając jego dobro na pierwszym miejscu
U4	Ocenić przydatność materiału biologicznego do badań, przechowywać go i przygotowywać do analizy, kierując się zasadami Dobrej Praktyki Laboratoryjnej
U6	Posługiwać się zarówno prostym, jak i zaawansowanym technicznie sprzętem i aparaturą medyczną, stosując się do zasad ich użytkowania i konserwacji

U10	Uzyskiwać wiarygodne wyniki jakościowych i ilościowych badań płynów ustrojowych, wydaliny i wydzieliny, w tym płynu mózgowo-rdzeniowego i stawowego, płynów z jam ciała, treści żołądkowej i dwunastniczej oraz wymazów, popłuczyn i zeszkobin Wykonywać – z zastosowaniem metod manualnych i automatycznych – badania hematologiczne i koagulologiczne
U15	Wykonywać – z zastosowaniem metod manualnych i automatycznych – badania hematologiczne i koagulologiczne
U16	Dokonać oceny cytomorfologicznej preparatów mikroskopowych krwi obwodowej i szpiku kostnego
U20	Oceniać poprawność i zinterpretować poszczególne oraz zbiorcze wyniki badań w aspekcie rozpoznawania określonej patologii
U21	Proponować algorytmy, profile i schematy postępowania diagnostycznego w różnych stanach klinicznych zgodne z zasadami etyki zawodowej, wymogami Dobrej Praktyki Laboratoryjnej i medycyny laboratoryjnej opartej na dowodach naukowych
U22	Dokonywać krytycznej analizy, syntezy i oceny problemów diagnostycznych, formułując na ich podstawie wnioski przydatne lekarzowi w stawianiu właściwej diagnozy, zgodnej z postępem wiedzy i rachunkiem ekonomicznym
U23	Stosować przepisy prawa, wytyczne oraz rekomendacje w zakresie wykonywania badań laboratoryjnych

**W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie*

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	Rozwój, budowę i funkcje komórek, tkanek, narządów i układów organizmu ludzkiego oraz współzależność ich budowy i funkcji w warunkach zdrowia i choroby,
W2	Podstawy teoretyczne i metodyczne zastosowania instrumentalnych metod analitycznych w diagnostyce laboratoryjnej,
W3	Zasady wykonywania badań laboratoryjnych przy użyciu metod manualnych i technik zautomatyzowanych oraz autoryzacji wyników
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	Planować i przeprowadzać laboratoryjną strategię diagnostyczną z wykorzystaniem współczesnych informacji.
U2	Wykonywać badania laboratoryjne oraz uzyskiwać wiarygodne wyniki.
U3	Wykorzystywać wyniki badań laboratoryjnych do opisu stanu zdrowia.
U4	Rozwiązywać problemy diagnostyczne mieszczące się w zakresie dziedziny nauk medycznych
U5	Doradzać w procesie diagnostycznym.
U6	Wyszukiwać i selekcjonować informacje z różnych źródeł, dokonywać ich krytycznej oceny oraz formułować opinie.
U7	Korzystać z wiedzy i umiejętności praktycznych zgodnie z zasadami etyki i deontologii oraz przepisami prawa.

U8	Planować własną aktywność edukacyjną i stale dokształcać się w celu aktualizacji wiedzy.
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	Dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń, dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych.
K2	Pracy w zespole, przyjmując w nim różne role, ustalając priorytety, dbając o bezpieczeństwo własne i współpracowników i otoczenia
K3	Wdrażania zasad koleżeństwa zawodowego i współpracy w zespole specjalistów, w tym z przedstawicielami innych zawodów medycznych, także w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym.
K4	Przestrzegania tajemnicy zawodowej i praw pacjenta.
K5	Korzystania z obiektywnych źródeł informacji.
K6	Formułowania wniosków z własnych pomiarów lub obserwacji.
K7	Podejmowania działań zawodowych z szacunkiem do pracy własnej i innych ludzi oraz dbania o powrót sprzętu.
K8	Przyjęcia odpowiedzialności związanej z decyzjami podejmowanymi w ramach działalności zawodowej, w tym w kategoriach bezpieczeństwa własnego i innych osób.

6. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
W1	Wstęp do hematologii (A.W.)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W2	Z cyklu - „Od młokosa do granuloherosa” - omówienie hematopoezy z uwzględnieniem szczegółowej morfologii komórek układu białokrwinkowego (układu granulocytarnego, mono- i limfoidalnego). (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W3	Z cyklu - „Od młokosa do hemoherosa” – omówienie hematopoezy układu czerwonekrwinkowego z uwzględnieniem szczegółowej morfologii poszczególnych komórek. (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W4	Zmiany ilościowe i jakościowe elementów morfotycznych krwi.(A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W5	Metody instrumentalne automatyczne i manualne stosowane we współczesnej diagnostyce hematologicznej. (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W6	Analizatory AHA (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W7	Niedokrwistości i ich podział. (O.C.)	A1,F.AW3, A.W6, A.W7, AW17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W8	Niedokrwistości mikrocytarna niedoborowa,	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2,

	po krwiocie i chorób przewlekłych. (O.C.)	A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W9	Niedokrwistości makrocytarne (megaloblastyczne vs makrocytarne). (O.C.)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W10	O niedokrwistościach hemolitycznych z polichromatofilami, sferocytami i retikulocytami w tle. (O.C.)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W11	Co się kryje pod pojęciem retikulocytoz i retikulocytopenii. (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W12	Aplazja szpiku – przyczyny i konsekwencje. (A.W.)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W13	Wstęp do laboratoryjnej diagnostyki zaburzeń układu hemostazy. Fizjologia układu krzepnięcia krwi. (P.K)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W14	Skazy krwotoczne - podział i rola diagnostyki laboratoryjnej w ich rozpoznawaniu. (P.K)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W15	Zakrzepica i trombofilia - podstawowe informacje i obowiązujące algorytmy diagnostyczne. (P.K)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W16	Metody stosowane w laboratoryjnej diagnostyce układu hemostazy (P.K)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W17	“Najmniejsze ale czy nie najważniejsze – o trombocytach prawie wszystko”. (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23

W18	„O przewlekłej białacze szpikowej i jej konsekwencjach nie szpikowych”. (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W19	„Czy choroby mieloproliferacyjne to nowotwory?”. (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W20	“Mielodysplazja, erytrodysplazja, megalodysplazja ... czyli Zespoły Mielodysplastyczne”. (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W21	„Dlaczego białaczki mieloblastyczne są białaczkami ostrymi?”. (M.M-G)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W22	„Co się kryje pod skrótem ALL”. (M.M-G)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W23	Do czego prowadzi rozrost linii limfoidalnej. (M.M-G)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W24	Gdzie się rozwijają Chłoniaki. (A.W)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W25	Szpiczak nie ma sobie równych pod mikroskopem i w elektroforezie o Plazmocytomie i innych gammapatiach. (O.C)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W26	Przeciwciała monoklonalne i fluorescencja w rękach diagnosty hematologa – wstęp do cytometrii przepływowej. (M.F-B)*	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W27	Diagnostyka cytometryczna w	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17

	chorobach hematologicznych. (M.K)*	A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W28	Diagnostyka molekularna w służbie hematologii. (AW)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W29	Jak rozpoznać stany nagłe w hematologii. (M.M-G)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
W30	Przypadki kliniczne (M.M-G)	A.W1,A.W3, A.W6, A.W7, A.W17 A.W18, A.U2, A.U4, A.U20,A.U21, A.U22, A.U23
Seminaria		
S1	Co się kryje pod 28 parametrowym wynikiem morfologii. A.W.	A.W3
S2	Hematologiczne osobliwości w pediatrii i w wieku starszym. A.W.	A.W18, A.W17
S3	Czy leki, temperatura, papierosy i inne używki mogą wywołać u nas choroby krwi? M.P.	A.W1, A.W2, A.W3
S4	Wybrane praktyczne problemy u pacjentów z chorobami krwi. A.W	A.W18,A.W17
S5	Narządowe objawy chorób krwi i układu krwiotwórczego. A.W.	A.W18,A.W17
S6	Badania bioptyczne układu krwiotwórczego. A.W.	A.W18,A.W17
S7	Problemy hematologiczne w położnictwie i ginekologii. A.W.	A.W18,A.W17
S8	Transplantacja komórek macierzystych. M.B-F	A.W6, A.W7, A.W18,A.W17
S9	Zaburzenia układu hemostazy okiem praktyka. P.K.	A.W18,F.W17, A.U10, A.U15, A.U20,A.U21, A.U22
S10	Monitorowanie leczenia przeciwkrzepliwego - antagoniści witaminy K, heparyny, nowe doustne antykoagulanty. P.K.	A.W18,F.W17, A.U10, A.U15, A.U20, A.U21, A.U22
S11	Amyloidoz pierwotna. M.P.	A.W18,A.W17, A.U20,F.U21, A.U22
S12	Nieprawidłowości w syntezie hemu i metabolizmie żelaza. M.P/A.K.	A.W18,F.W17, A.U20 , A.U21, A.U22

S13	Nowe terapie w chorobach hematologicznych, zakażeniach HIV i w nowotworach. M.G.	A.W6,A.W18, A.W17, A.U20, A.U21, A.U22
S14	Krioglobuliny, krioglobulinemia i inne czynniki interferujące w oznaczeniach hematologicznych P.K.	A.W6,A.W18, A.W17, A.U20, A.U21, A.U22
S15	Badania krwinek czerwonych O.C.	A.W6,A.W18, A.W17, A.U20, A.U21, A.U22
Ćwiczenia		PROWADZĄCY A.W.
C1	Zajęcia organizacyjne	A.W18,A.W17,
C2	Zapoznanie się z układem białokrwinkowym krwi obwodowa/ szpik	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C3	Zapoznanie się z układem czerwonokrwinkowym i płytkowym w szpiku	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C4	Poznanie morfologii prawidłowych leukocytów krwi obwodowej	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C5	Nauka wykonywania rozmazów krwi obwodowej (grupa 5-osobowa)	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C6	Nauka liczenia prawidłowych rozmazów krwi obwodowej (grupa 5-osobowa)	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C7	Ocena jakościowa krwinek czerwonych w rozmazach	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C8	Automatyczna i manualna ocena liczby retikulocytów	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C9	Ocena mikroskopowa rozmazów krwi w stanach zapalnych	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C10	Mielogram – samodzielna ocena	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C11	Samodzielna ocena preparatów krwi obwodowej i szpiku	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C12	Odmłodzenie układu białokrwinkowego /left shift/ ocena wyniku, rozmazu i szpiku	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C13	Niedokrwistości mikrocytowe – ocena rozmazów krwi i szpiku	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23

C14	Niedokrwistości makrocytowe – ocena rozmazów krwi i szpiku	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C15	Niedokrwistości chorób przewlekłych - ocena rozmazów krwi i szpiku	AW18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C16	Niedokrwistości hemolityczne - ocena rozmazów krwi i szpiku	A.W18,A.W17, F.U15, F.U16, A.U20, A.U21,F.U22, F.U23
C17	Erytroblasty i paraerytroblasty w rozmazach krwi obwodowej i szpiku	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C18	Kolokwium pisemne I -3 pytania otwarte/ Analiza wybranych rozmazów krwi i szpiku z zakresu ćwiczeń 9-17	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C19	Ćwiczenia z hemostazy	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20A.U21, A.U22, A.U23
C20	Płytki w rozmazach krwi obwodowej i w szpiku w różnych stanach chorobowych	A.W18, A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21, AU22, A.U23
C21	Szpiczak plazmocytowy – ocena rozmazów krwi i szpiku, interpretacja wyników badań laboratoryjnych	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21, A.U22, A.U23
C22	Przewlekła białaczka szpikowa, przewlekłe zespoły mieloproliferacyjne- ocena rozmazów mikroskopowych krwi i szpiku	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C23	Ostre białaczki w rozmazach krwi i szpiku	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, F.U21,A.U22, A.U23
C24	Ostre białaczki limfoblastyczne – ocena rozmazów krwi i szpiku	A.W18,A.W17, A.U15A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C25	Przewlekłe białaczki limfocytowe – ocena rozmazów krwi i szpiku	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21, A.U22, F.U23
C26	Chłoniaki - ocena szpiku i krwi obwodowej	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C27	Kolokwium II - 3 pytania otwarte/ Analiza wybranych rozmazów krwi i szpiku z zakresu ćwiczeń 20-26	A.W18,A.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C28	Zespoły mielodysplastyczne – ocena rozmazów krwi i szpiku	F.W18,F.W17, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23

C29	Interpretacja wyników morfologii uzyskanych metodą automatyczną z weryfikacją mikroskopową.	A.W1, A.W2 , A.W3, A.W6, A.W7, F.W17, F.W18, F.U2, A.U4, A.U6, A.U10, A.U15, A.U16, A.U20, A.U21,A.U22, A.U23
C30	Zaliczenie praktyczne ćwiczeń - ocena 3 rozmazów krwi (jeden preparat do policzenia, dwa do rozpoznania)	A.W1, A.W2 A.W3, A.W6, A.W7, A.W17, A.W18, A.U2, A.U4, A.U6, A.U10, A.U15, A.U16, F.U20, A.U21,A.U22, A.U23

7. LITERATURA
Obowiązkowa
1. Hematologia, Wielka Interna tom 10, Warszawa 2011 – dostępna w internecie 2. Podstawowe laboratoryjne badania hematologiczne, H. Bowski, PZWL, 1998. 3. Podstawy hematologii, red. A. Dmoszyńska, wydawnictwo Czelej, wydanie II lub IV.
Uzupełniająca
1. Diagnostyka Laboratoryjna, B. Solnica, PZWL, Warszawa 2014, rozdz. 8. Diagnostyka laboratoryjna chorób układu krwiotwórczego. 2. Interna Szczeklika 2016, rozdział VI. 3. Podstawy medycyny wewnętrznej Harrisona, część V Hematologia i onkologia, 267-369,PZWL Warszawa 2000. 4. Hematologia w praktyce, K. Sułek, PZWL, Warszawa 2007. 5. Diagnostyka cytomorfologiczna szpiku, K. Sułek, wyd. Selezjańskie, 2003. 6. Hematologia, L. Waterbury, Urban &Partner, Wrocław 1998. 7. Hematologia Kliniczna, red. K. Janicki. 8. Diagnostyka Laboratoryjna , red. U. Demkow, WUM

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
		<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
A.U2, A.U4, A.U6, A.U10, A.U15, A.U16,A.U17, A.U20 A.U21, A.U22,A.U23 S1-15	EGZAMIN PRAKTYCZNY I TESTOWY	EGZAMIN PRAKTYCZNY: Postawienie rozpoznania na podstawie policzenia szpiku i krwi obwodowej. EGZAMIN TESTOWY (100 pytań): UZYSKANIE CO

		NAJMNIJ 60% POPRAWNYCH ODPOWIEDZI.
A.U2, A.U4, A.U6, A.U10, A.U15, A.U16, A.U20 A.U21 , A.W1 A.W17, A.W18	Zaliczenie praktyczne ćwiczeń na ostatnich zajęciach ćwiczeniowych- Raport z wykonanego zadania	Prawidłowa ocena 3 rozmasów krwi obwodowej i ich. interpretacja pisemna ZALICZENIE. Zaliczenie ćwiczeń dopuszcza do dwuetapowego egzaminu.
F.W1, F.W2 , F.W3, F.W6, F.W7, F.W17, F.W18, A.U2, A.U4, A.U6, A.U10, A.U15, A.U16, A.U20 A.U21, A.U23	Kolokwia pisemne (dwa) – pytania otwarte (materiał obejmuje tematy poruszane na wcześniejszych ćwiczeniach, seminariach i wykładach)	OCENA
W1-W30	Kartkówki – pytania otwarte od 1 do 3 (materiał obejmuje tematy poruszane na wcześniejszych ćwiczeniach)	ZALICZENIE

INFORMACJE DODATKOWE

Ćwiczenia odbywają się w Zakładzie Medycyny Laboratoryjnej ul. Banacha 1a, blok C, niski parter, sala 23D i 24D.

Na zajęciach obowiązuje bezwzględnie odzież ochronna i zmienne obuwie ze względu na pracę z materiałem potencjalnie zakaźnym.

Dopuszczalna jest jedna nieusprawiedliwiona nieobecność.

Liczba możliwych terminów zaliczeń przedmiotu: 3, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu: 3

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

Komunikacja medyczna

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka medyczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki farmaceutyczne
Profil studiów	Ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	Jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Studium Komunikacji Medycznej ul. Litewska 16, pok. 206, 00-575 Warszawa tel: 22 116 92 270 e-mail: skm@wum.edu.pl
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr n. społ. Antonina Doroszevska antonina.doroszevska@wum.edu.pl
Koordynator przedmiotu	dr n. społ. Antonina Doroszevska antonina.doroszevska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	dr n. społ. Antonina Doroszevska antonina.doroszevska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr n. społ. Mariola Piszczatowska-Oleksiewicz, mariola.piszczatowska-oleksiewicz@wum.edu.pl dr n. społ. Antonina Doroszevska, antonina.doroszevska@wum.edu.pl

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	IV rok, VIII semestr	Liczba punktów ECTS	2

FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim		
wykład (W)	5	0,2
seminarium (S)	20	0,8
ćwiczenia (C)		
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	25	1

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Przekazanie wiedzy na temat celów i znaczenia komunikacji w praktyce diagnostyki laboratoryjnej.
C2	Rozwijanie umiejętności wykorzystania metod usprawniających komunikację w praktyce medycznej.
C3	Kształtowanie postawy lekarza w stosunku do pacjenta opartej na szacunku, prawie do autonomii, zaufaniu i empatii.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
C.W12	zasady, zadania oraz główne kierunki działań w zakresie promocji zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem znajomości roli elementów zdrowego stylu życia.
C.W13	zasady komunikowania interpersonalnego w relacjach diagnosta laboratoryjny – odbiorca wyniku oraz diagnosta laboratoryjny – pracownicy systemu ochrony zdrowia.
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	
C.U3	dobierać, organizować i wykonywać badania przesiewowe w profilaktyce chorób cywilizacyjnych.
C.U6	wpływać na kształtowanie właściwych postaw oraz działań pomocowych i zaradczych, a także stosować metody kierowania zespołem i motywować innych do osiągnięcia celu.

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	-
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	-
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	-

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykłady	Zasady nawiązywania kontaktu i budowania relacjach diagnosta laboratoryjny – odbiorca wyniku oraz diagnosta laboratoryjny – pracownicy systemu ochrony zdrowia Rodzaje komunikacji, aktywne słuchanie. Błędy w komunikacji. Perspektywa pacjenta. Komunikacja w edukacji zdrowotnej. Empatia w relacjach z pacjentami i współpracownikami.	C.W12, C.W13
Seminaria	1. Komunikacja w profilaktyce chorób cywilizacyjnych: Podstawowe umiejętności komunikacyjne w praktyce diagnosty laboratoryjnego. Język prosty i zrozumiały dla pacjenta. Efektywne zbieranie i przekazywanie informacji medycznych. 2. Komunikacja w kształtowaniu postaw, kierowaniu zespołem i motywowanie do osiągnięcia celu Jak rozmawiać, by wzmacniać motywację? Efektywna komunikacja w zespole profesjonalnym.	C.U3, C.U6

7. LITERATURA
Obowiązkowa
1. Komunikacja medyczna dla studentów i lekarzy. Feleszko W., Nowina-Konopka M., Małecki Ł. (red.). Medycyna Praktyczna, 2018, s. 183-201.
Uzupełniająca

1. Doroszeńska A., Kołodziejek A., Motywowanie pacjentów do przestrzegania zaleceń, w: Komunikowanie się lekarza i pacjenta w medycynie rodzinnej, Mastalerz-Migas A., Jankowska A.K., Barański J. (red.), Edra Urban and Partner, Wrocław 2021, s.167-176.
2. Doroszewski J., Kulus M., Markowski A. (red.), *Porozumienie z pacjentem. Relacje i komunikacja*, Wolters Kluwer, Warszawa 2014.
3. Gordon T. Sterling Edwards W. Rozmawiać z pacjentem. Podręcznik doskonalenia umiejętności komunikacyjnych i budowania partnerskich relacji, ACADEMICA, Wyd. SWPS, Warszawa, 2009.
4. Ostrowska A. *Jak rozmawiać z pacjentem? Anatomia komunikacji w praktyce lekarskiej*, Fundacja Polska Liga Walki z Rakiem, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 2020.
5. Silverman J., Kurtz S., Draper J. *Umiejętności komunikowania się z pacjentami*, Medycyna Praktyczna, Kraków 2018.
6. Stewart, J. Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej, PWN, Warszawa 2003.

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
C.W12, C.W13	Przygotowanie portfolio podczas wykładów i seminariów.	Udzielenie odpowiedzi na pytania w portfolio.
	Zrealizowanie zadań praktycznych podczas seminariów.	Uzyskanie co najmniej 51% punktów z zadań do wykonania podczas zajęć.

9. INFORMACJE DODATKOWE

1. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie dydaktyki na danym roku: dr n. społ. Antonina Doroszeńska
2. Obecność na seminariach jest obowiązkowa. W razie pojedynczych nieobecności należy je odrobić z inną grupą po porozumieniu z osobą prowadzącą zajęcia z daną grupą.
3. Osoby, które chciałyby uczęszczać na wszystkie zajęcia z inną grupą są proszone o złożenie podania o zmianę grupy na początku roku akademickiego do kierowniczki Studium Komunikacji Medycznej – dr Antoniny Doroszewskiej. Podanie może zostać przesłane na adres mejlowy Studium – skm@wum.edu.pl. Zmiana grupy będzie możliwa po uzyskaniu zgody kierowniczki SKM.
4. Studenckie Koło Naukowe Komunikacji i Edukacji Medycznej przy Studium Komunikacji Medycznej WUM; Opiekun SKN - dr n. społ. Antonina Doroszeńska; email: antonina.doroszevska@wum.edu.pl
5. Strona www Studium: <https://skm.wum.edu.pl>

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

Praktyczna nauka zawodu

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka medyczna
Dyscyplina wiodąca	<i>nauki medyczne</i>
Profil studiów	<i>praktyczny</i>
Poziom kształcenia	<i>jednolite magisterskie</i>
Forma studiów	<i>stacjonarne</i>
Typ modułu/przedmiotu	<i>obowiązkowy</i>
Forma weryfikacji efektów uczenia się	<i>egzamin</i>
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	<i>Katedra i Zakład Biochemii i Farmakogenomiki WUM 02-097 Warszawa, ul. Banacha 1;</i> <i>Laboratorium Centralnego Szpitala Klinicznego UCML WUM 02-097 Warszawa, ul. Banacha 1A;</i> <i>Laboratorium Dziecięcego Szpitala Klinicznego UCML WUM 02-091 Warszawa, ul. Żwirki i Wigury 63A</i> <i>Laboratorium Mikrobiologii UCML WUM, 02-097 Warszawa, ul. Banacha 1A;</i> <i>Centralne Laboratorium Szpitala Klinicznego Dzieciątka Jezus UCML WUM 02-005 Warszawa, ul. Lindleya 4;</i> <i>Medyczne Laboratorium Analityczne, Szpital Kliniczny WUM im. Ks. Anny Mazowieckiej, 00-315 Warszawa, ul. Karowa 2;</i> <i>Pracownia Immunologii Transfuzjologicznej z Bankiem Krwi, Szpital Kliniczny WUM im. Ks. Anny Mazowieckiej, 00-315 Warszawa, ul. Karowa 2;</i> <i>Centralne Laboratorium Kliniczne NIGRiR 02-637 Warszawa, ul. Spartańska 1</i>
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. Monika Czerwińska Prof. dr hab. Olga Ciepiela Prof. dr hab. Urszula Demkow Dr hab. Edyta Podsiadły Mgr Emilia Lutostańska-Sznaza Mgr Anna Dziełak-Andruszewska Mgr Katarzyna Tarnowska Mgr Paulina Klimek

Koordynator przedmiotu	<i>Dr n. farm. Sławomir Białek</i> <i>mail: slawomir.bialek@wum.edu.pl</i>
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	<i>Dr n. farm. Sławomir Białek</i> <i>mail: slawomir.bialek@wum.edu.pl</i>
Prowadzący zajęcia	Dr n. farm. Sławomir Białek Prof. dr hab. Olga Ciepiela, Dr n. med. Marzena Iwanowska Mgr Monika Paskudzka Mgr Agnieszka Wiśniewska Mgr Aleksandra Kumorek Dr n. med. Aneta Manda-Handzlik Dr n. med. Iwona Kotuła Dr Małgorzata Wachowska Dr hab. Edyta Podsiadły Dr n. med. Dominika Lachowicz Dr n. med. Halina Marchel Dr n. med. Danuta Bieńko Mgr Adam Szeleszczuk Mgr Emilia Lutostańska-Sznaza Mgr Renata Klatka-Stańczyk Mgr Ewa Bartosiewicz Mgr Monika Milej Mgr Gasiński Konrad Mgr Monika Lenartowicz-Świdarska Mgr Edyta Banach Mgr Michał Małycka Mgr Anna Dzieńtak-Andruszewska Mgr Katarzyna Tarnowska Mgr Dorota Majstat Mgr Kinga Kurnik Mgr Edyta Jarmocik-Rutkowska Mgr Lidia Flis-Kabała Mgr Paulina Sławianowska Mgr Paulina Klimek Mgr Magdalena Węglarska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	IV rok, semestr 7 i 8	Liczba punktów ECTS	18,00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)			
seminarium (S)			
ćwiczenia (C)	240	9,00	
e-learning (e-L)			

zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	240	9,00

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	poznanie specyfiki i zasad prawidłowej pracy w medycznym laboratorium diagnostycznym szpitala pediatrycznego;
C2	poznanie specyfiki zasad prawidłowej pracy w medycznym laboratorium diagnostycznym szpitala ginekologiczno-położniczego;
C3	poznanie specyfiki i zasad funkcjonowania medycznego laboratorium diagnostycznego należącego do sieci prywatnych laboratoriów;
C4	analiza wyników badań laboratoryjnych w kontekście zdrowia czy choroby z uwzględnieniem różnic wiekowych pacjentów;
C5	poznanie zasad nowoczesnego zarządzania strategicznego i marketingu w ochronie zdrowia, zwłaszcza pod kątem zarządzania medycznym laboratorium diagnostycznym;
C6	nabycie umiejętności komunikacji interpersonalnej w pracy zespołowej, we współpracy z lekarzem oraz w kontaktach z pacjentem.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie F. NAUKOWE ASPEKTY PRAKTYKI DIAGNOSTYCZNEJ (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
F.W1	podstawowe problemy przedanalizycznej, analizycznej i poanalizycznej fazy wykonywania badań
F.W2	czynniki wpływające na wiarygodność wyników badań laboratoryjnych
F.W3	elementy diagnostycznej charakterystyki badań;
F.W4	zasady zlecania badań laboratoryjnych, przyjmowania zleceń na wykonanie badań oraz zasady dokumentacji zleceń
F.W5	zasady kontroli jakości badań laboratoryjnych i sposoby jej dokumentowania
F.W6	rodzaje i charakterystykę materiału biologicznego wykorzystywanego do badań hematologicznych, serologicznych, koagulologicznych, immunologicznych, biochemicznych, wirusologicznych, mikrobiologicznych, parazytologicznych, toksykologicznych, genetycznych oraz medycyny nuklearnej i sądowej

F.W7	zasady i techniki pobierania materiału biologicznego, w tym krwi, moczu, kału, płynu mózgowo-rdzeniowego i stawowego, płynów z jam ciała, treści żołądkowej i dwunastniczej oraz wymazów, popłuczyn i zeskrubin
F.W8	wytyczne dotyczące transportu, przechowywania i przygotowywania do analizy materiału biologicznego
F.W9	teoretyczne i praktyczne aspekty metodyki jakościowego i ilościowego oznaczania stężeń węglowodanów, lipidów, białek i metabolitów tych związków w płynach ustrojowych
F.W10	teoretyczne i praktyczne aspekty metodyki oznaczania parametrów równowagi kwasowo-zasadowej i wodno-elektrolitowej
F.W17	budowę i funkcje komórek układu krwiotwórczego oraz współzależność ich budowy i funkcji w warunkach fizjologicznych i patologicznych
F.W18	metody laboratoryjnej oceny zaburzeń hematopoezy w aspekcie zmian morfologicznych i czynnościowych oraz mechanizmów rozwoju choroby
F.W19	istotne klinicznie układy grupowe składników komórkowych krwi i białek osocza oraz ich znaczenie w transfuzjologii
F.W20	zasady doboru krwi do przetoczeń oraz patomechanizm i diagnostykę odczynów poprzetoczeniowych
F.W21	wytyczne dotyczące organizacji i zarządzania badaniami laboratoryjnymi w miejscu opieki nad pacjentem (<i>Point of care testing</i> , POCT).

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

F.U1	wyjaśniać pacjentowi lub zleceniodawcy wpływ czynników przedlaboratoryjnych na jakość wyniku badania laboratoryjnego, w tym konieczność powtórzenia badania laboratoryjnego
F.U2	poinstruować pacjenta przed pobraniem materiału biologicznego do badań laboratoryjnych
F.U3	pobierać materiał biologiczny do badań laboratoryjnych z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz, w razie potrzeby, udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej
F.U4	oceniać przydatność materiału biologicznego do badań, przechowywać go i przygotowywać do analizy, kierując się zasadami Dobrej Praktyki Laboratoryjnej
F.U5	dobierać metodę analityczną odpowiednią do celu analizy, mając na uwadze sposób kalibracji, obliczania wyników, wymaganą dokładność wykonania oznaczenia i analizę statystyczną, z uwzględnieniem wiarygodności analitycznej wyników i ich przydatności diagnostycznej
F.U6	posługiwać się prostym i zaawansowanym technicznie sprzętem i aparaturą medyczną, stosując się do zasad ich użytkowania i konserwacji
F.U7	zastosować procedury walidacji aparatury pomiarowej i metod badawczych
F.U8	przewodzić i dokumentować wewnątrzlaboratoryjną i zewnątrzlaboratoryjną kontrolę jakości badań laboratoryjnych
F.U9	wykonywać badania jakościowe i ilościowe parametrów gospodarki węglowodanowej, lipidowej, białkowej, elektrolitowej i kwasowo-zasadowej
F.U10	uzyskiwać wiarygodne wyniki jakościowych i ilościowych badań płynów ustrojowych, wydalin i wydzielin, w tym płynu mózgowo-rdzeniowego i stawowego, płynów z jam ciała, treści żołądkowej i dwunastniczej oraz wymazów, popłuczyn i zeskrubin
F.U15	wykonywać – z zastosowaniem metod manualnych i automatycznych – badania hematologiczne i koagulologiczne

F.U17	oznaczать grupę krwi w układach grupowych
F.U18	wykonywać pośrednie i bezpośrednie testy antyglobulinowe oraz próby zgodności serologicznej
F.U20	oceniać poprawność i zinterpretować poszczególne oraz zbiorcze wyniki badań w aspekcie rozpoznawania określonej patologii
F.U22	dokonywać krytycznej analizy, syntezy i oceny problemów diagnostycznych, formułując na ich podstawie wnioski przydatne lekarzowi w stawianiu właściwej diagnozy, zgodnej z postępem wiedzy i rachunkiem ekonomicznym
F.U23	stosować przepisy prawa, wytyczne oraz rekomendacje w zakresie wykonywania badań laboratoryjnych i badań w miejscu opieki nad pacjentem (<i>Point of care testing</i> , POCT)

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studentie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	(pole nieobowiązkowe) Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	zasady pracy medycznego laboratorium diagnostycznego o profilu ogólnym
W2	akty prawne dotyczące standardów jakości w medycznym laboratorium diagnostycznym
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	przygotować materiał biologiczny do poszczególnych typów badań laboratoryjnych
U2	przewodzić kontrolę jakości badań laboratoryjnych, walidacji metod badawczych i kalibracji najczęstszych rodzajów analizatorów laboratoryjnych
U3	interpretować wyniki badań laboratoryjnych pod kątem różnych algorytmów diagnostycznych
U4	zastosować nowoczesne metody zarządzania strategicznego i marketingu w MLD
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	dostrzegania i rozpoznawania ograniczeń w MLD
K2	pracy w zespole przygotowującym dokumentację z zakresu zarządzania systemami w MLD
K3	formułowania wniosków z uzyskanych wyników badań laboratoryjnych

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
C1	Omówienie spraw organizacyjnych związanych z zajęciami, przedstawienie struktury poszczególnych laboratoriów z omówieniem aparatury i wykorzystywanego systemu informatycznego.	F.W1, F.W2, F.W3, F.W4, F.W5, F.W6, F.W7, F.W8, F.W9, F.W10, F.W17, F.W18, F.W19, F.W20, F.W21, F.U1, F.U2, F.U3, F.U4, F.U5, F.U6, F.U7, F.U8, F.U9, F.U10, F.U15,

		F.U17, F.U18, F.U20, F.U22, F.U23
C2	Zajęcia w poszczególnych laboratoriach zgodnie z przyjętym harmonogramem – studenci zostaną zapoznani ze specyfiką i zasadami pracy w laboratorium szpitala pediatrycznego, ginekologiczno-położniczego, w laboratorium toksykologicznym i sieciowym. Studenci zostaną zapoznani z zasadami analizy próbek materiału badanego zależnie od rodzaju szpitala czy posadowienia laboratorium. Studenci będą mieli możliwość wykonywania przez studentów czynności praktycznych pod kontrolą diagnosty laboratoryjnego. Analiza uzyskanych wyników w kontekście zdrowia czy choroby pacjenta.	F.W1, F.W2, F.W3, F.W4, F.W5, F.W6, F.W7, F.W8, F.W9, F.W10, F.W17, F.W18, F.W19, F.W20, F.W21, F.U1, F.U2, F.U3, F.U4, F.U5, F.U6, F.U7, F.U8, F.U9, F.U10, F.U15, F.U17, F.U18, F.U20, F.U22, F.U23
C3	Omówienie następujących zagadnień: - ogólne zasady postępowania terapeutycznego, diagnostycznego i pielęgnacyjnego w ramach opieki zdrowotnej nad pacjentem; - organizacja pracy podstawowych oddziałów szpitalnych; - rola badań laboratoryjnych w rozpoznawaniu, rokowaniu, terapii i monitorowaniu procesu chorobowego oraz w profilaktyce; - znaczenie współpracy między laboratorium i oddziałem szpitalnym, między diagnostą laboratoryjnym a lekarzem.	F.W1, F.W2, F.W3, F.W4, F.W5, F.W6, F.W7, F.W8, F.W9, F.W10, F.W17, F.W18, F.W19, F.W20, F.W21, F.U1, F.U2, F.U3, F.U4, F.U5, F.U6, F.U7, F.U8, F.U9, F.U10, F.U15, F.U17, F.U18, F.U20, F.U22, F.U23
C4	Omówienie następujących zagadnień: - przedstawienie podstawowych zagadnień z dziedziny zarządzania strategicznego oraz marketingu w ochronie zdrowia oraz ich zastosowanie w ujęciu praktycznym zwłaszcza w zarządzaniu medycznym laboratorium diagnostycznym; - metody analizy rynku usług medycznych – zastosowanie i wykorzystanie ich w zarządzaniu medycznym laboratorium diagnostycznym.	F.W1, F.W2, F.W3, F.W4, F.W5, F.W6, F.W7, F.W8, F.W9, F.W10, F.W17, F.W18, F.W19, F.W20, F.W21, F.U1, F.U2, F.U3, F.U4, F.U5, F.U6, F.U7, F.U8, F.U9, F.U10, F.U15, F.U17, F.U18, F.U20, F.U22, F.U23

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Woźniak M. (red.): Chemia kliniczna. Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2010
2. Dembińska-Kieć A., Naskalski J. (red.): Diagnostyka laboratoryjna z elementami biochemii klinicznej. Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2022, wyd. 5
3. Red. Ciepiela O.: Diagnostyka laboratoryjna w pielęgniarstwie i położnictwie. PZWL, Warszawa 2021
4. Solnica B.: Diagnostyka laboratoryjna. PZWL, Warszawa 2019
5. Sztefko K., Solnica B.: Medyczne laboratorium diagnostyczne. PZWL 2015
6. Wallach J. (red.): Interpretacja badań laboratoryjnych. Medipage, Warszawa 2011
7. Neumeister B., Besenthal I., Bohm O., red. wyd. pol. Pietruczuk M.: Diagnostyka laboratoryjna – poradnik kliniczny. Elsevier Urban & Partner, Wrocław 2013
8. Golański J.: Diagnostyka laboratoryjna zaburzeń hemostazy. MedPharma, Wrocław 2013
9. Scott M.G., Gronowski A.M., Eby Ch.S., red. wyd. pol. Woźniak M.: Tietz Medycyna laboratoryjna w praktyce – tom 1 i 2, MedPharma, Wrocław 2014
10. Jakubowska-Winecka A., Włodarczyk D. Psychologia w praktyce medycznej. Wydawnictwo PZWL, 2007
11. Rollnic S., Miller W.R., Butler C.C.: Wywiad motywujący w opiece zdrowotnej. Wydawnictwo SPS 2010
12. Solnica B., Christenson R.H., Price Ch.P., Naskalski J.: Medycyna laboratoryjna oparta na dowodach naukowych. MedPharm, Wrocław 2011

13. Brunzel N.A., red. wyd. pol. Mantur M.: Diagnostyka laboratoryjna moczu i innych płynów ustrojowych. Edra Urban & Partner, Wrocław 2016

Uzupełniająca

1. Diagnostyka Laboratoryjna – czasopismo wydawane przez PTDL
2. Badanie i Diagnoza – czasopismo wydawane przez Fundację Diagnostyki Laboratoryjnej DiagLab
3. Diagnosta Laboratoryjny – czasopismo wydawane przez KIDL.
4. Ustawa z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2280)
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 września 2019 r. w sprawie jednolitego tekstu rozporządzenia MZ w sprawie standardów jakości dla medycznych laboratoriów diagnostycznych i mikrobiologicznych (Dz.U. 2019 poz. 1923) ze zmianami (Dz.U. 2020 poz. 2042)
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 października 2017 r. w sprawie leczenia krwią i jej składnikami w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenie zdrowotne (Dz.U. 2017 poz. 2051) ze zmianami (Dz.U. 2019 poz. 504, Dz.U. 2022 poz.1043)
7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 marca 2014 r. w sprawie biologicznych czynników chorobotwórczych podlegających zgłoszeniu, wzorów formularzy zgłoszeń dodatnich wyników badań w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych oraz okoliczności dokonywania zgłoszeń (Dz. U. poz. 459)
8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz.U. z 2011 r., nr 151 poz. 896)
9. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 3 marca 2004 r. w sprawie wymagań, jakim powinno odpowiadać medyczne laboratorium diagnostyczne

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
<i>F.W1, F.W2, F.W3, F.W4, F.W5, F.W6, F.W7, F.W8, F.W9, F.W10, F.W17, F.W18, F.W19, F.W20, F.W21, F.U1, F.U2, F.U3, F.U4, F.U5, F.U6, F.U7, F.U8, F.U9, F.U10, F.U15, F.U17, F.U18, F.U20, F.U22, F.U23</i>	<i>Aktywny udział w zajęciach w poszczególnych laboratoriach</i> <i>Egzamin praktyczny</i>	<i>Obowiązkowy udział we wszystkich zajęciach</i> <i>Prawidłowe wykonanie zadań egzaminacyjnych</i>

9. INFORMACJE DODATKOWE

Przedmiot jest typowym przedmiotem zawodowym, niezbędnym do zrozumienia zasad pracy w medycznym laboratorium diagnostycznym. Wszystkie zajęcia/ćwiczenia będą się odbywały w laboratoriach szpitalnych.

Każdy student jest zobowiązany do stosowania się do zasad pracy obowiązujących w poszczególnych laboratoriach oraz do uczestniczenia w zajęciach w ubraniu ochronnym (fartuchy i obuwie na zmianę).

Przedmiot jest realizowany przez cały rok akademicki. Zajęcia w pierwszym semestrze kończą się zaliczeniem w formie testu jednokrotnego wyboru. Zaliczenie całego przedmiotu będzie w formie egzaminu praktycznego. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu jest obecność i aktywny udział na wszystkich zajęciach w laboratoriach. W przypadku nieobecności na zajęciach, student jest zobowiązany dostarczyć usprawiedliwienie nieobecności (zwolnienie lekarskie) drogą mailową w ciągu tygodnia oraz ustalić formy zaliczenia nieobecności z koordynatorem zajęć. Brak usprawiedliwienia nieobecności uniemożliwia jej zaliczenie.

Egzamin polega na praktycznym wykonaniu wylosowanego wcześniej zadania laboratoryjnego np. przygotowanie preparatu cytowirówkowego w badaniu płynów z jamy ciała, badanie ogólne płynu mózgowo-rdzeniowego, badanie ogólne moczu, morfologia krwi obwodowej w tym wykonanie manualne rozmazu krwi, ocena karty kontroli, wykonanie i interpretacja gazometrii krwi, wykonanie testu lateksowego, wykonanie odczynu Biernackiego (OB.). Każde zadanie jest wykonywane pod kontrolą egzaminatora.

Studentowi, który nie zdał egzaminu w I terminie przysługuje termin II poprawkowy. Zgodnie z §27 ust.3 oraz §28 ust.1 Regulaminu Studiów, w przypadku uzyskania oceny niedostatecznej w pierwszym i drugim terminie egzaminu student ma prawo wystąpić do Dziekana o zgodę na przystąpienie do egzaminu komisyjnego.

W przypadku wysokiego zagrożenia epidemiologicznego dopuszcza się przeprowadzenie ćwiczeń w trybie online na platformie MS Teams (w trakcie zajęć online student jest zobowiązany mieć włączoną kamerę) lub w systemie hybrydowym. Decyzję w tej sprawie każdorazowo podejmuje Kierownik Jednostki.

Osoba odpowiedzialna za organizację zajęć: **Dr n. farm. Sławomir Białek**

- mail: slawomir.bialek@wum.edu.pl

- konsultacje po wcześniejszym umówieniu droga mailową.

<https://biochemfarm.wum.edu.pl/>

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

Praktyki zawodowe po IV roku w Medycznym Laboratorium Diagnostycznym

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka medyczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	Jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Medyczne Laboratoria Diagnostyczne na terenie całego kraju lub za granicą
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	-
Koordynator przedmiotu	Mgr Monika Paskudzka monika.paskudzka@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	Mgr Monika Paskudzka monika.paskudzka@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	-

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	IV rok, semestr letni	Liczba punktów ECTS	8.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)	-	-	

seminarium (S)	-	-
ćwiczenia (C)	-	-
e-learning (e-L)	-	-
zajęcia praktyczne (ZP)	-	-
praktyka zawodowa (PZ)	240	8,0
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	-	-

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Ocena umiejętności wykorzystania poszerzenia zdobytej wiedzy w naturalnych warunkach pracy.
C2	Nabycie, doskonalenie i utrwalenie umiejętności praktycznych.
C3	Realizacja efektów kształcenia w naturalnych warunkach pracy.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie <i>(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)</i>
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
F.W6	rodzaje i charakterystykę materiału biologicznego wykorzystywanego do badań hematologicznych, serologicznych, wirusologicznych, mikrobiologicznych
F.W8	wytyczne dotyczące transportu, przechowywania i przygotowywania do analizy materiału biologicznego
F.W16	zasady diagnostyki poszczególnych rodzajów drobnoustrojów, w tym zasady doboru odpowiednich podłoży i metod diagnostycznych do identyfikacji gatunkowej drobnoustrojów i pasożytów
F.W18	metody laboratoryjnej oceny zaburzeń hematopoezy w aspekcie zmian morfologicznych i czynnościowych oraz mechanizmów rozwoju choroby
F.W19	istotne klinicznie układy grupowe składników komórkowych krwi i białek osocza oraz ich znaczenie w transfuzjologii
F.W20	zasady doboru krwi do przetoczeń oraz patomechanizm i diagnostykę odczynów poprzetoczeniowych
H.W1	zasady bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, a także regulamin pracy obowiązujący w podmiocie, w którym odbył praktykę zawodową

H.W2	strukturę organizacyjną laboratorium, w którym odbył praktykę zawodową oraz zasady współpracy laboratorium z oddziałami szpitala, poradniami przyszpitalnymi i pozaszpitalnymi jednostkami, dla których laboratorium wykonuje badania
H.W3	zasady pobierania materiału biologicznego, jego transportu oraz przygotowania do badań
H.W4	zasady obiegu informacji, w tym rejestrację i archiwizację wyników badań oraz koszty badań
H.W5	laboratoryjne systemy informatyczne w laboratorium, w którym odbył praktykę zawodową
H.W6	zasady mechanizacji i automatyzacji badań laboratoryjnych
H.W7	zasady prowadzenia wewnątrz- i zewnątrzlaboratoryjnej kontroli jakości badań
H.W8	metody oznaczania laboratoryjnych parametrów diagnostycznych

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

E.U21	zinterpretować wyniki badań laboratoryjnych celem wykluczenia bądź rozpoznania schorzenia, diagnostyki różnicowej chorób, monitorowania przebiegu schorzenia i oceny efektów leczenia w różnych stanach klinicznych
E.U22	oceniać spójność zbiorczych wyników badań, w tym badań biochemicznych i hematologicznych
F.U4	oceniać przydatność materiału biologicznego do badań, przechowywać go i przygotowywać do analizy, kierując się zasadami Dobrej Praktyki Laboratoryjnej
F.U6	posługiwać się prostym i zaawansowanym technicznie sprzętem i aparaturą medyczną, stosując się do zasad ich użytkowania i konserwacji
F.U8	prować i dokumentować wewnątrzlaboratoryjną i zewnątrzlaboratoryjną kontrolę jakości badań laboratoryjnych
F.U12	zaplanować i wykonywać badania laboratoryjne z zakresu diagnostyki wirusologicznej, bakteriologicznej, mykologicznej i parazytologicznej, z uwzględnieniem metod mikroskopowych, hodowlanych, biochemicznych, serologicznych, biologicznych i molekularnych
F.U13	stosować metody oznaczania wrażliwości drobnoustrojów na antybiotyki i chemioterapeutyki
F.U14	stosować metody wykrywania oporności drobnoustrojów na antybiotyki i chemioterapeutyki
F.U15	wykonywać – z zastosowaniem metod manualnych i automatycznych – badania hematologiczne i koagulologiczne
F.U16	dokonywać oceny cytomorfologicznej preparatów mikroskopowych krwi obwodowej
F.U17	oznaczать grupę krwi w układach grupowych
F.U18	wykonywać pośrednie i bezpośrednie testy antyglobulinowe oraz próby zgodności serologicznej
F.U20	oceniać poprawność i zinterpretować poszczególne oraz zbiorcze wyniki badań w aspekcie rozpoznawania określonej patologii
H.U1	organizować pracę w poszczególnych pracowniach laboratorium diagnostycznego
H.U2	przyjmować, dokumentować i wstępnie przygotowywać materiał biologiczny do badań diagnostycznych
H.U3	przeprowadzać badania diagnostyczne z zakresu hematologii i koagulologii, serologii grup krwi i transfuzjologii, diagnostyki mikrobiologicznej i parazytologicznej

H.U4	przewodzić kontrolę jakości badań i dokumentację laboratoryjną zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami Dobrej Praktyki Laboratoryjnej i etyki zawodowej
------	---

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studentie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	wpływanie na kształtowanie właściwych postaw oraz działań pomocowych i zaradczych, a także stosowania metod kierowania zespołem i motywowania innych do osiągnięcia celu
K2	rozpoznawania własnych ograniczeń, dokonywania samooceny deficytów i potrzeb rozwojowych

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Praktyka zawodowa	Praktyki zawodowe w MLD na pracowni hematologii, koagulologii, serologii grup krwi mikrobiologii oraz wybranej pracowni specjalistycznej.	F.W6 F.W8 F.W16 F.W18 F.W19 F.W20 H.W1 H.W2 H.W3 H.W4 H.W5 H.W6 H.W7 H.W8 E.U21 E.U22 F.U4 F.U6 F.U8 F.U12 F.U13 F.U14 F.U15 F.U16 F.U17 F.U18 F.U20 H.U1 H.U2 H.U3 H.U4

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
F.W6 F.W8 F.W16 F.W18 F.W19 F.W20 H.W1 H.W2 H.W3 H.W4 H.W5 H.W6 H.W7 H.W8 E.U21 E.U22 F.U4 F.U6 F.U8 F.U12 F.U13 F.U14 F.U15 F.U16 F.U17 F.U18 F.U20 H.U1 H.U2 H.U3 H.U4	Odpowiedź ustna.	Zaliczenie na ocenę.

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

Terapia monitorowana

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka medyczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	Jednolite studia magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Chemii Leków, Analizy Farmaceutycznej i Biomedycznej (WF5) Banacha 1, 02-097 Warszawa
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Dr hab. Tomasz Pawiński
Koordynator przedmiotu	Dr Paweł K. Kunicki (pawel.kunicki@wum.edu.pl)
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	Dr Paweł K. Kunicki (pawel.kunicki@wum.edu.pl)
Prowadzący zajęcia	Dr Paweł K. Kunicki

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	IV rok, semestr VIII	Liczba punktów ECTS	1.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)	15	0,4	

seminarium (S)	5	0,15
ćwiczenia (C)	10	0,25
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć; sprawozdanie z ćwiczeń; przygotowanie do zaliczenia	20	0,2

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Poznanie celu, założeń, terminologii i kryteriów dla prowadzenia terapii monitorowanej.
C2	Poznanie uwarunkowań formalno-prawnych funkcjonowania medycznego laboratorium diagnostycznego w odniesieniu do terapii monitorowanej.
C3	Poznanie podstaw farmakokinetyki klinicznej - losu leku w organizmie (system LADME) i monitorowanych parametrów farmakokinetycznych.
C4	Poznanie genetycznych uwarunkowań dotyczących polimorficznego metabolizmu leków oraz związanych z nim potencjalnych interakcji w fazie farmakokinetycznej.
C5	Poznanie zasad prowadzenia terapii monitorowanej na przykładzie grupy leków immunosupresyjnych.
C6	Poznanie metod analitycznych wykorzystywanych w terapii monitorowanej stężeniem leku w organizmie i technik izolacji leku z materiału biologicznego.
C7	Pogłębienie wiedzy z zakresu nowoczesnych instrumentalnych metod analitycznych.
C8	Poznanie kryteriów walidacji metod analitycznych stosowanych w terapii monitorowanej.
C9	Nabycie umiejętności porównania i oceny dwóch metod analitycznych
C10	Nabycie umiejętności zaplanowania i przeprowadzenia kalibracji metody oznaczania leku w materiale biologicznym.
C11	Zapoznanie z praktycznym wykonaniem badania diagnostycznego dla potrzeb terapii monitorowanej stężeniem leku.
C12	Poznanie zasad i uwarunkowań prowadzenia kontroli jakości w terapii monitorowanej z uwzględnieniem badań biegłości.
C13	Poznanie uwarunkowań dotyczących rodzaju materiału biologicznego użytego w analizie stężenia leku, właściwego czasu pobrania próbki, jej przechowywania i transportu do laboratorium.
C14	Przyswojenie zawartości formularza skierowania na badanie TDM i zakresu informacji dotyczącej wyniku badania.
C15	Poznanie charakterystycznych błędów przedlaboratoryjnych spotykanych w terapii monitorowanej.
C16	Poznanie praktycznych metod optymalizacji dawkowania.
C17	Zdobycie umiejętności samodzielnej interpretacji wyniku badania w ramach TDM.
C18	Pogłębienie wiedzy z zakresu medycyny spersonalizowanej i indywidualizacji farmakoterapii.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
A.W13	zasady monitorowania w płynach ustrojowych stężenia leków niezbędnego do uzyskania właściwego efektu terapeutycznego i minimalizowania działań niepożądanych
B.W6	zasady obliczeń chemicznych niezbędnych w medycynie laboratoryjnej, w szczególności obliczeń związanych ze sporządzaniem, rozcieńczaniem i przeliczaniem stężeń wyrażonych w standardowych i niestandardowych jednostkach;
B.W11	klasyfikację instrumentalnych technik analitycznych oraz podstawy teoretycznej metodyczne technik spektroskopowych, elektroanalitycznych, chromatograficznych i spektrometrii mas oraz ich zastosowanie w medycznej diagnostyce laboratoryjnej
B.W12	zasady funkcjonowania aparatów stosowanych w spektrofotometrii w zakresie nadfioletu i promieniowania widzialnego, spektrofluymetrii, absorpcyjnej i emisyjnej spektrometrii atomowej, potencjometrii, konduktometrii, chromatografii gazowej, wysokosprawnej chromatografii cieczowej i spektrometrii mas;
B.W13	kryteria wyboru metody analitycznej oraz statystyczne podstawy jej walidacji
B.W20	podstawowe metody analizy statystycznej wykorzystywane w badaniach populacyjnych i diagnostycznych
D.W4	strukturę organizacyjną oraz zasady działania medycznych laboratoriów diagnostycznych i innych podmiotów systemu ochrony zdrowia w Rzeczypospolitej Polskiej
D.W5	przepisy prawa dotyczące wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego, a także obowiązki i prawa diagnosty laboratoryjnego
D.W9	wpływ czynników przedlaboratoryjnych, laboratoryjnych i pozalaboratoryjnych na jakość wyników badań
D.W13	zasady komunikowania interpersonalnego w relacjach diagnosta laboratoryjny – odbiorca wyniku oraz diagnosta laboratoryjny – pracownicy systemu ochrony zdrowia
E.W32	nowe osiągnięcia medycyny laboratoryjnej
F.W1	podstawowe problemy przedanalitycznej, analitycznej i poanalitycznej fazy wykonywania badań
F.W2	czynniki wpływające na wiarygodność wyników badań laboratoryjnych
F.W4	zasady zlecania badań laboratoryjnych, przyjmowania zleceń na wykonanie badań oraz zasady dokumentacji zleceń
F.W5	zasady kontroli jakości badań laboratoryjnych i sposoby jej dokumentowania
F.W6	rodzaje i charakterystykę materiału biologicznego wykorzystywanego do badań hematologicznych, serologicznych, koagulologicznych, immunologicznych, biochemicznych,

	wirusologicznych, mikrobiologicznych, parazytologicznych, toksykologicznych, genetycznych oraz medycyny nuklearnej i sądowej
F.W7	zasady i techniki pobierania materiału biologicznego, w tym krwi, moczu, kału, płynu mózgowo-rdzeniowego i stawowego, płynów z jam ciała, treści żołądkowej i dwunastniczej oraz wymazów, popłuczyn i zeszkobin
F.W8	wytyczne dotyczące transportu, przechowywania i przygotowywania do analizy materiału biologicznego

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

B.U4	sporządzać roztwory o określonych stężeniach, a także roztwory o określonym pH, zwłaszcza roztwory buforowe
B.U7	mierzyć lub wyznaczać wielkości fizykochemiczne oraz opisywać i analizować właściwości i procesy fizykochemiczne, stanowiące podstawę farmakokinetyki
B.U10	wykonywać wszystkie czynności laboratoryjne z dbałością pozwalającą na zachowanie pełnego bezpieczeństwa swojego i osób współpracujących
B.U12	dobierać metody statystyczne w opracowywaniu wyników obserwacji i pomiarów
D.U7	przeprowadzać walidację metod analitycznych zgodną z zasadami kontroli jakości w medycznych laboratoriach diagnostycznych oraz zasadami Dobrej Praktyki Laboratoryjnej
F.U1	wyjaśniać pacjentowi lub zleceniodawcy wpływ czynników przedlaboratoryjnych na jakość wyniku badania laboratoryjnego, w tym konieczność powtórzenia badania laboratoryjnego
F.U2	poinstruować pacjenta przed pobraniem materiału biologicznego do badań laboratoryjnych
F.U4	oceniać przydatność materiału biologicznego do badań, przechowywać go i przygotowywać do analizy, kierując się zasadami Dobrej Praktyki Laboratoryjnej
F.U5	dobierać metodę analityczną odpowiednią do celu analizy, mając na uwadze sposób kalibracji, obliczania wyników, wymaganą dokładność wykonania oznaczenia i analizę statystyczną, z uwzględnieniem wiarygodności analitycznej wyników i ich przydatności diagnostycznej
F.U6	posługiwać się prostym i zaawansowanym technicznie sprzętem i aparaturą medyczną, stosując się do zasad ich użytkowania i konserwacji
F.U8	przewodzić i dokumentować wewnątrzlaboratoryjną i zewnątrzlaboratoryjną kontrolę jakości badań laboratoryjnych
F.U22	dokonywać krytycznej analizy, syntezy i oceny problemów diagnostycznych, formułując na ich podstawie wnioski przydatne lekarzowi w stawianiu właściwej diagnozy, zgodnej z postępowaniem wiedzy i rachunkiem ekonomicznym

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	Zna cele, założenia i kryteria wymagane dla terapeutycznego monitorowania leków. Posiada podstawową wiedzę o monitorowaniu leków we krwi jako metodzie poprawy skuteczności i bezpieczeństwa farmakoterapii.

W2	Zna korzyści terapeutyczne i farmakoekonomiczne związane z prowadzeniem TDM.
W3	Zna uwarunkowania formalno-prawne funkcjonowania medycznego laboratorium diagnostycznego w odniesieniu do terapii monitorowanej.
W4	Zna i rozumie rolę farmakokinetyki w terapii monitorowanej; zna podstawowe parametry farmakokinetyczne umożliwiające indywidualizację farmakoterapii.
W5	Zna mechanizmy interakcji farmakokinetycznych, rozumie znaczenie kliniczne interakcji w fazie farmakokinetycznej.
W6	Rozumie zjawisko polimorficznego metabolizmu leków.
W7	Zna podstawowe zasady prowadzenia terapii monitorowanej podczas stosowania leków immunosupresyjnych u pacjentów po transplantacjach narządowych.
W8	Zna metody analityczne stosowane w TDM.
W9	Zna techniki izolacji leku z materiału biologicznego.
W10	Zna zasady i kryteria walidacji metod analitycznych stosowanych w terapii monitorowanej.
W11	Zna zasady związane z wyborem, czasem pobrania, przechowywaniem i transportem próbki do analizy.
W12	Zna wymagania dotyczące zlecenia badania w terapii monitorowanej oraz formułowania wyniku badania.
W13	Zna stosowane metody indywidualizacji dawkowania leków w oparciu o kryteria farmakokinetyczne.
W14	Zna różnice pomiędzy dostępnymi technikami i metodykami analitycznymi stosowanymi do monitorowania danego leku, rozumie konieczność porównania wyników uzyskanych różnymi metodami, zna służące do tego parametry i narzędzia statystyczne.
W15	Zna specyfikę kalibracji metody analitycznej przeznaczonej do oznaczania leku w materiale biologicznym.
W16	Rozumie przebieg oznaczania stężenia leku w materiale biologicznym metodą HPLC.

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	Potrafi zaplanować kalibrację metody analitycznej stosowanej do monitorowania stężenia leku w materiale biologicznym.
U2	Potrafi wykonać oznaczanie stężenia leku w materiale biologicznym metodą HPLC.
U3	Potrafi ocenić prawidłowość pobrania próbki materiału biologicznego dla celów terapii monitorowanej.
U4	Potrafi zinterpretować wynik monitorowanego parametru farmakokinetycznego i sformułować zalecenie terapeutyczne.
U5	Potrafi na zasadzie partnerstwa współpracować z zespołem klinicznym (lekarz, farmaceuta kliniczny, pielęgniarka) i komunikować się ze zleceniodawcą/odbiorcą badania w ramach TDM.

Kompetencje społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	Przyjęcia odpowiedzialności związanej z decyzjami podejmowanymi w zakresie pracy diagnostyki laboratoryjnego.
K2	Wyciągania i formułowania wniosków z własnych pomiarów i obserwacji.
K3	Posiada umiejętność pracy w zespole.

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
W1-Wykład 1	Terapia monitorowana – cele, założenia, terminologia, korzyści terapeutyczne i farmakoeconomiczne; kryteria dla leków do prowadzenia terapii monitorowanej; zakres terapeutyczny, stężenia subterapeutyczne i toksyczne	A.W13, W1, W2
W2-Wykład 2	Uwarunkowania formalno-prawne medycznego laboratorium diagnostycznego w odniesieniu do terapii monitorowanej	D.W4, D.W5, F.W4, F.W5, F.W8, W3, W12
W3-Wykład 3	Znaczenie farmakokinetyki w terapii monitorowanej – omówienie systemu LADME, monitorowane parametry farmakokinetyczne	A.W13, W4
W4-Wykład 4	Terapia monitorowana wobec polimorficznego metabolizmu leków, monitorowanie interakcji farmakokinetycznych	W5, W6
W5-Wykład 5	Terapia monitorowana w grupie terapeutycznej na przykładzie leków immunosupresyjnych	W5, W6, W7
W6-Wykład 6	Metody analityczne w terapii monitorowanej (chromatografia a immunochemia, walidacja, techniki izolacji leku z materiału biologicznego, wybór metody analitycznej)	B.W11, B.W12, B.W13, E.W.32, F.W1, F.W2, W8, W9, W10, W14
W7-Wykład 7	Kontrola jakości w terapii monitorowanej (próbki kontrolne, badania biegłości)	F.W5, F.U8
W8-Wykład 8	Parametry i metodologia porównania dwóch metod analitycznych	B.W11, B.W13, B.W20, W8, W10, W14, B.U12, F.U5
S1-Seminarium 1	Materiał biologiczny – rodzaj materiału, czas pobrania próbki, przechowywanie i transport	F.W1, F.W2, F.W6, F.W7, F.W8, W4, W11, F.U1, F.U4, U3
S2-Seminarium 2	Zlecanie badania – formularz skierowania	F.W4, W12, F.U1, F.U2, F.U4
S3-Seminarium 3	Wynik badania z zakresem informacji, interpretacja wyniku	D.W5, D.W9, D.W13, W12, F.U22, U4, U5
S4-Seminarium 4	Omówienie charakterystycznych i przypadkowych błędów przedlaboratoryjnych w terapii monitorowanej	D.W9, F.W1, F.W2, F.W7, W11, F.U1, F.U2, F.U4, U3
S5-Seminarium 5	Praktyczne metody optymalizacji dawkowania z przykładami	W13, B.U7, F.U22, U4
C1-Ćwiczenia 1	Opracowanie procedury kalibracji metody analitycznej przeznaczonej do stosowania w terapii monitorowanej	B.W6, W15, B.U4, B.U7, D.U7, F.U5, U1
C2-Ćwiczenia 2	Monitorowanie stężenia leku w materiale biologicznym na przykładzie oznaczania amiodaronu plus dezetyloamiodaronu w surowicy	B.W12, W16, B.U10, F.U6, U2

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Adamska–Dyńska H., (Red.) Terapia monitorowana, TTM, Łódź, 1994;
2. Witkiewicz Z.; Podstawy chromatografii, WNT, Warszawa, 2005;
3. Hermann T.W., Farmakokinetika, Teoria i Praktyka, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, 2002;
4. Solnica B., Sztefko K., Medyczne laboratorium diagnostyczne. Metodyka i aparatura PZWL, Warszawa, 2015.
5. Guder G.W., Narayanan S., Wisser H., Zawta B., Próbkę: od pacjenta do laboratorium Wpływ zmienności przedanalizycznej na jakość wyników badań laboratoryjnych. MedPharm Polska, Wrocław, 1996,
6. Seger C., Shipkova M., Christians U., Billaud EM., Wang P., Holt DW., Brunet M., Kunicki P.K., Pawinski T., Langman L.J., Marquet P., Oellerich M., Wieland E., Wallemacq P., Assuring the proper analytical performance of measurement procedures for immunosuppressive drug concentrations in clinical practice: Recommendations of the International Association of Therapeutic Drug Monitoring and Clinical Toxicology Immunosuppressive Drug Scientific Committee. Ther. Drug Monit., 2016, 38 (2): 170-89.
7. European Medicines Agency, ICH guideline M10 on bioanalytical method validation and study sample analysis; https://www.ema.europa.eu/documents/scientific-guideline/ich-guideline-m10-bioanalytical-method-validation-step-5_en.pdf
8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 stycznia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie standardów jakości dla medycznych laboratoriów diagnostycznych i mikrobiologicznych, Dz.U. 2009 nr 22 poz. 128.

Uzupełniająca

1. Kunicki P.K., Rola diagnostyki laboratoryjnej w terapii monitorowanej stężeniem leku. Diagnosta Laboratoryjny 2020;18 (4): 20-23.
2. Therapeutic Drug Monitoring, clinical guide, Abbott Laboratories, 2010;
3. Burton M.E., Shaw L.M., Schentag J.J., Evans W.E., Applied Pharmacokinetics & Pharmacodynamics. Principles of Therapeutic Drug Monitoring, Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia, 2006;
4. Oellerich M, Dasgupta A., (eds) Personalized Immunosuppression in Transplantation. Role of Biomarker Monitoring and Therapeutic Drug Monitoring, Elsevier, 2016
5. Milone M.C., Analytical Techniques used in Therapeutic Drug Monitoring. Ther. Drug Monit., 2012, 3: 49-73.
6. Shipkova M., Svinarov D., LC–MS/MS as a tool for TDM services: Where are we? Clin. Biochem., 2016, 49(13-14):1009-23.
7. Kunicki P.K., Duda J., Monitorowanie stężenia leków immunosupresyjnych techniką LC-MS/MS na przykładzie oznaczania ewerolimusu we krwi pacjentów po przeszczepieniach narządowych. Diag. Laborat., 2012, 48(3): 265-271.
8. Bland J.M., Altman D.G. Statistical methods for assessing agreement between two methods of clinical measurement. Lancet 1986; i: 307-310.
9. Payne R.B. Method comparison: evaluation of least squares, Deming and Passing/Bablok regression procedures using computer simulation. Ann Clin Biochem. 1997; 34: 319-320.
10. Zhang Y., Zhang R., Recent advances in analytical methods for the therapeutic drug monitoring of immunosuppressive drugs. Drug Test Anal., 2018, 10 (1): 81-94.
11. Publikacje zamieszczone w *Therapeutic Drug Monitoring*

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
A.W13, B.W6, B.W11-B.W13, B.W20, D.W4,	Zaliczenie ćwiczenia C1 na podstawie sprawozdania Zaliczenie pisemne przedmiotu – test jednokrotnego wyboru.	Maksymalna liczba punktów 25

D.W5, D.W9, D.W.13, E.W32, F.W1, F.W2, F.W4-F.W8, W1- W16, B.U4, B.U7, B.U10, B.U12, D.U7, F.U1, F.U2, F.U4-F.U6, F.U8, F.U22, U1-U5, K1- K3		Minimalna liczba punktów 15 odpowiadająca ≥60%
---	--	---

9. INFORMACJE DODATKOWE

Koordynator przedmiotu (kontakt): Dr Paweł K. Kunicki (pawel.kunicki@wum.edu.pl), Zakład Chemii Leków, Analizy Farmaceutycznej i Biomedycznej (WF5)

Obecność na zajęciach jest obowiązkowa.

Podczas zajęć laboratoryjnych (ćwiczeń) Student jest zobowiązany do posiadania fartucha oraz obuwia na zmianę.

Do testu zaliczającego przedmiot będzie można przystąpić dwa razy (I oraz II termin).

Progi punktowe (procentowe) na poszczególne oceny zaliczenia

2,0 (ndst) - Poniżej 15 pkt. (<60%)

3,0 (dost) - 15-16 pkt. (60-67%)

3,5 (ddb) - 17-18 pkt. (68-75%)

4,0 (db) – 19-20 pkt. (76-83%)

4,5 (pdb) – 21-22 pkt. (84-91%)

5,0 (bdb) - 23-25 pkt. (≥92%)

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

TOKSYKOLOGIA I DIAGNOSTYKA TOKSYKOLOGICZNA

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Wydział Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka Medyczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne lub nauki farmaceutyczne
Profil studiów	praktyczny
Poziom kształcenia	Studia jednolite magisterskie
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	egzamin
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Toksykologii i Bromatologii
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. n. med. Ireneusz P. Grudziński
Koordynator przedmiotu	Dr n. farm. Anna Małkowska amalkowska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	Dr n. farm. Anna Małkowska amalkowska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	Prof. dr hab. n. med. Ireneusz P. Grudziński Dr n. farm. Magdalena Bamburowicz-Klimkowska Dr n. farm. Anna Małkowska Dr n. farm. Marcin Łukasik Dr n. farm. Agnieszka Stawarska Dr n. farm. Monika Rużycka-Ayoush

2. INFORMACJE PODSTAWOWE

Rok i semestr studiów	Rok IV, semestr VII	Liczba punktów ECTS	4.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)	20	0.696	
seminarium (S)	10	0.348	
ćwiczenia (C)	30	1.043	
e-learning (e-L)			
zajęcia praktyczne (ZP)			
praktyka zawodowa (PZ)			
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	55	1.913	

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Przekazanie studentom wiedzy w zakresie: toksykologii ogólnej, oceny narażenia na substancje toksyczne, oceny skutków działania substancji toksycznych, podstaw diagnostyki zatruć, klasyfikacji materiału do badań toksykologicznych, wykonywania analiz toksykologicznych, interpretacji wyników badań toksykologicznych.
C2	Poznanie wpływu substancji egzogennych, leków i używek na wyniki badań laboratoryjnych.
C3	Poznanie technik monitorowania stężenia ksenobiotyków w materiale biologicznym.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NISW z 26 lipca 2019)
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
E.W28	zagadnienia z zakresu toksykologii ogólnej i szczegółowej;
E.W29	właściwości fizyczne i chemiczne ksenobiotyków oraz zależności między strukturą związków chemicznych a reakcjami zachodzącymi w organizmach żywych i działaniem szkodliwym lub toksycznym ksenobiotyków
E.W30	zasady pobierania materiału biologicznego do badań toksykologicznych, jego transportu, przechowywania i przygotowania do analizy
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	

E.U23	oceniać skutki działania substancji toksycznych w organizmie oraz opisywać zaburzenia metaboliczne i morfologiczne wywołane przez ksenobiotyki
E.U24	dobierać materiał biologiczny do badań toksykologicznych oraz stosować odpowiednie analizy toksykologiczne
E.U25	wykonywać jakościowe i ilościowe badania parametrów toksykologicznych;
E.U26	zinterpretować wyniki badań toksykologicznych w aspekcie rozpoznania zatrucia określonym ksenobiotykiem

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	<i>(pole nieobowiązkowe)</i> Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	zna zagrożenia i konsekwencje zdrowotne związane z zanieczyszczeniem środowiska naturalnego (toksykologia środowiskowa); Posiada pogłębioną wiedzę z toksykologii, w tym toksykologii klinicznej i środowiskowej
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	samodzielnie korzysta ze źródeł informacji dotyczących toksyczności ksenobiotyków i wytycznych do oceny narażenia i ryzyka zdrowotnego
U2	weryfikuje informacje z różnych dyscyplin, w celu przewidywania kierunku i siły działania toksycznego ksenobiotyków, w zależności od ich budowy chemicznej i rodzaju narażenia
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	dostrzegania i rozpoznawania własnych ograniczeń, dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych
K2	pracy w zespole, przyjmując w nim różne role, ustalając priorytety, dbając o bezpieczeństwo własne, współpracowników i otoczenia
K3	wdrażania zasad koleżeństwa zawodowego i współpracy w zespole specjalistów, w tym z przedstawicielami innych zawodów medycznych, także w środowisku wielokulturowym i wielonarodowościowym
K6	korzystania z obiektywnych źródeł informacji
K7	formułowania wniosków z własnych pomiarów lub obserwacji
K8	podejmowania działań zawodowych z szacunkiem do pracy własnej i innych ludzi oraz dbania o powierzony sprzęt
K9	przyjęcia odpowiedzialności związanej z decyzjami podejmowanymi w ramach działalności zawodowej, w tym w kategoriach bezpieczeństwa własnego

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się

W	Wprowadzenie: cele kształcenia w dziedzinie toksykologii, rys historyczny, wprowadzenie do toksykologii, Postępowanie w zatruciach, odtrutki, ośrodki ostrych zatruc.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
W	Toksykologia ogólna – podstawowe pojęcia: trucizna i zatrucie, dawka i stężenia trucizny, charakterystyka narażenia, zależność dawka-efekt, dawka -odpowiedź.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
W	Losy ksenobiotyków w ustroju, adsorpcja, biotransformacja trucizn, dystrybucja, procesy aktywacji i detoksykacji trucizn, eliminacja.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
W	Toksykokinetyka.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
W	Toksykodynamika - Mechanizmy działania toksycznego.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
W	Podstawy toksykologii klinicznej i sądowej.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
W	Wprowadzenie do toksyczności narządowej (hepatotoksyczność, nefrotoksyczność, kardiotoxyczność, neurotoksyczne działanie ksenobiotyków)	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
W	Wprowadzenie do toksyczności narządowej (układ oddechowy, immunologiczny)	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
W	Wprowadzenie do toksyczności narządowej (toksykologia genetyczna i rozwojowa)	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
S	Hepatotoksyczne i nefrotoksyczne działanie ksenobiotyków.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
S	Działanie toksyczne ksenobiotyków na układ nerwowy.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
S	Działanie toksyczne ksenobiotyków na serce i układ krążenia.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
S	Toksykologia genetyczna, kancerogeneza, teratogeneza.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
S	Toksyczne reakcje ksenobiotyków na układ oddechowy.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
S	Immunotoksykologia i diagnostyka immunotoksykologiczna.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26

C	Oznaczanie alkoholu etylowego we krwi metodą HS/GC/MS.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
C	Oznaczanie karboksyhemoglobiny we krwi metodą spektrofotometryczną.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
C	Oznaczanie kwasu delta-aminolewulinowego w moczu metodą spektrofotometryczną jako wskaźnika narażenia na ołów.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
C	Diagnostyka zatrucia ostrego lekami uspokajającymi i nasennymi. Identyfikacja pochodnych kwasu barbiturowego i glimidu w moczu. Oznaczanie barbituranów i glimidu w surowicy metoda spektrofotometryczną.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
C	Oznaczanie paracetamolu metodą HPLC.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26
C	Zastosowanie toksykokinetyki w diagnostyce zatrucia ostrego salicylanami.	E.W28; E.W29; E.W30; E.U23; E.U24; E.U25; E.U26

7. LITERATURA
Obowiązkowa
1. „Analiza toksykologiczna”. Skrypt dla studentów Wydziału farmaceutycznego Akademii Medycznej w Warszawie, 2007 2. „Toksykologia współczesna”, red. W. Seńczuk, PZWL 2012
Uzupełniająca
1. „Podstawy toksykologii”, Piotrowski J.K., Wydawnictwa NT, Warszawa 2006. 2. „Casarett and Doull Podstawy Toksykologii”, Klaassen C.D., Watkins, III, MedPharm Polska 2014

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
<i>Np. A.W1, A.U1, K1</i>	<i>Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.</i>	<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
W i S	egzamin	50% +1
C	kartkówka raport z ćwiczeń	≥ 60%

S	seminarium	aktywny udział w seminarium; przygotowanie prezentacji

9. INFORMACJE DODATKOWE

Egzamin:

Test pojedynczego wyboru

Liczba pytań: 40

Czas testu: 45 minut

Prawidłowa odpowiedź = 1 pkt.

Błędna odpowiedź = 0 pkt.

Kryteria oceny:

Punkty ≤ 20 – test niezaliczony (ocena 2,0)

Punkty 21-24 – test zaliczony (ocena 3,0)

Punkty 25-29 – test zaliczony (ocena 3,5)

Punkty 30-34 – test zaliczony (ocena 4,0)

Punkty 35-37 – test zaliczony (ocena 4,5)

Punkty 38-40 – test zaliczony (ocena 5,0)

Ćwiczenia:

Za każdą oznaczaną substancję można uzyskać 2 punkty. Łącznie 20 punktów. Warunkiem zaliczenia pracowni i dopuszczenie do kolokwium jest uzyskanie 12 punktów ze wszystkich protokołów oraz zaliczenie kartkówek.

Kartkówka: przed każdym ćwiczeniem student pisze wejściówkę, zawierającą 5 pytań za które może uzyskać 5 punktów. Pytania dotyczą materiału ze skryptu i teorii dotyczącej danej substancji z Toksykologii

Współczesnej pod red. prof. Seńczuka. Otrzymanie mniej niż 3 punktów z kartkówki jest traktowane jako zero i nie wlicza się do sumy punktów. Za wejściówki można zdobyć łącznie 30 punktów. Jeśli student zdobędzie więcej niż 18 punktów, wówczas wszystkie uzyskane punkty ponad 18 są doliczane jako premia do ogólnej liczby punktów uzyskanych za zdane kolokwium. W ten sposób może być doliczone maksymalnie 12 punktów. Warunkiem dopuszczenia do kolokwium jest uzyskanie co najmniej 18 punktów z kartkówek.

Kolokwium składa się z 20 - 25 pytań testowych, z których można uzyskać 40 punktów. Kolokwium uważa się za zdane, jeżeli student zdobędzie minimum 21 punktów podczas kolokwium, dodatkowe punkty z kartkówek doliczane są do ogólnej oceny z kolokwium, tylko w przypadku gdy student uzyska minimum 21 punktów z kolokwium.

Końcowa ocena z toksykologii składa się w 85% z oceny z egzaminu oraz w 15% z oceny z ćwiczeń (ocena z kolokwium).

W przypadku nieobecności na zajęciach obowiązkiem studenta jest dostarczenie zwolnienia lekarskiego w terminie zgodnym z regulaminem studiów. Warunki i formę odrobienia nieobecności usprawiedliwionej studenci ustalają z osobą prowadzącą.

liczba możliwych terminów podchodzenia do egzaminu - 2

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

Zajęcia fakultatywne

Na IV roku w **semestrze letnim** studentów obowiązują zajęcia fakultatywne w wymiarze **25** godzin, w tym 15 godzin wykładów i 10 godzin seminariów, które obejmują 2 pkt ECTS.

Substancje psychoaktywne zagrożeniem dla zdrowia i życia pacjenta

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka medyczna
Dyscyplina wiodąca	nauki medyczne
Profil studiów	praktyczny
Poziom kształcenia	jednolite magisterskie
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	fakultatywny
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Katedra i Zakład Biochemii iFarmakogenomiki Wydział Farmaceutyczny Warszawski Uniwersytet Medyczny Ul. Banacha 1, 02-097 Warszawa e-mail: katedrabiochemii@wum.edu.pl
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. Monika Czerwińska
Koordynator przedmiotu	Mgr farm. Sylwia Lewandowska-Pachecka sylwia.lewandowska-pachecka@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	Mgr farm. Sylwia Lewandowska-Pachecka sylwia.lewandowska-pachecka@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	Mgr farm. Sylwia Lewandowska-Pachecka

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	Rok IV, semestr 8	Liczba punktów ECTS	2.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ			

Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
wykład (W)	15	0,6
seminarium (S)	10	0,4
ćwiczenia (C)		
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	25	1,0

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Zdobycie przez studenta wiedzy o rodzaju uzależnień, które mogą pojawić się w wyniku niewłaściwego zażywania produktów leczniczych.
C2	Pogłębienie przez studenta wiedzy oraz rozwinięcie praktycznych kompetencji z zakresu molekularnych mechanizmów metabolizmu leków.
C3	Nabycie umiejętności oceny wpływu substancji egzogennych, w tym, leków i używek na wyniki laboratoryjnych badań diagnostycznych oraz techniki monitorowania stężenia tych związków w materiale biologicznym.
C4	Pogłębienie wiedzy z zakresu teoretycznego i metodycznego zastosowania instrumentalnych metod analitycznych w diagnostyce toksykologicznej.
C5	Wykształcenia przez studenta umiejętności wykorzystania wyników badań laboratoryjnych do opisu stanu zdrowia pacjenta.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie A. NAUKI BIOLOGICZNO-MEDYCZNE oraz E. NAUKOWE ASPEKTY MEDYCZYNY LABORATORYJNEJ (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
A.W11	mechanizmy działania poszczególnych grup leków
A.W12	wskazania, przeciwwskazania i działania niepożądane leków
A.W13	zasady monitorowania w płynach ustrojowych stężenia leków niezbędnego do uzyskania właściwego efektu terapeutycznego i minimalizowania działań niepożądanych

A.W14	wpływ leków na wyniki badań laboratoryjnych
E.W28	zagadnienia z zakresu toksykologii ogólnej i szczegółowej
E.W29	właściwości fizyczne i chemiczne ksenobiotyków oraz zależności między strukturą związków chemicznych a reakcjami zachodzącymi w organizmach żywych i działaniem szkodliwym lub toksycznym ksenobiotyków
E.W30	zasady pobierania materiału biologicznego do badań toksykologicznych, jego transportu, przechowywania i przygotowania do analizy

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

A.U4	wykorzystywać wiedzę biochemiczną do analizy i oceny procesów fizjologicznych i patologicznych, w tym do oceny wpływu leków i substancji toksycznych na te procesy
A.U17	przypisywać leki do poszczególnych grup leków oraz określać główne mechanizmy ich działania, przemiany w ustroju i działania uboczne
A.U18	wyjaśniać wpływ leków na wyniki laboratoryjnych badań diagnostycznych
E.U23	oceniać skutki działania substancji toksycznych w organizmie oraz opisywać zaburzenia metaboliczne i morfologiczne wywołane przez ksenobiotyki
E.U24	dobierać materiał biologiczny do badań toksykologicznych oraz stosować odpowiednie analizy toksykologiczne
E.U26	zinterpretować wyniki badań toksykologicznych w aspekcie rozpoznania zatrucia określonym ksenobiotykiem

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	(pole nieobowiązkowe) Efekty w zakresie
--------------------------	--

Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:

W1	
W2	

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	
U2	

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	
K2	

6. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykłady	W:1 Substancje psychoaktywne – podział, działanie, wpływ na organizm człowieka, objawy niepożądane i ryzyko zdrowotne. Uzależnienie od substancji psychoaktywnych.	A.W11, A.W12, E.W29, A.U4, A.U17, E.U23
	W:2 Leki wywołujące uzależnienia należące do grupy leków nasennych, przeciwbólowych, uspokajających i przeciwłękowych.	A.W11, A.W12, E.W29, A.U4, A.U17, E.U23
	W:3 Leki wywołujące uzależnienie należące do grupy leków działających euforyzująco i dopingowo, przeczyszczających i inne. Lekomania – przebieg, objawy. Przeciwdziałanie i leczenie uzależnień. Interakcje między najczęściej zżywanymi lekami.	A.W11, A.W12, E.U23, E.W29, A.U4, A.U17, E.U23
	W:4 Politerapia a polipragmazja – różnice i skutki działania. Polipragmazja – problem terapeutyczny tylko pacjentów geriatrycznych? Kryteria poprawności farmakoterapii geriatrycznej.	A.W11, A.W12, E.U23, E.W29, A.U4, A.U17, E.U23
	W:5 Leczenie osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych. Leczenie farmakologiczne - detoksykacja, leczenie substytucyjne, awersyjne, blokery i inne. Miejsce substancji psychoaktywnych w kontekście regulacji prawnych - Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii.	A.W11, A.W12, E.W29, A.U4, A.U17, E.U23
Seminaria	S:1 Ocena stosowania środków psychoaktywnych - test rozpoznawania zaburzeń związanych ze spożywaniem alkoholu – AUDIT, tradycyjne i nowoczesne biomarkery spożycia alkoholu.	A.W11, A.W12, A.W14, E.W29, A.U17, A.U18, E.U23
	S:2 Ocena stosowania środków psychoaktywnych - test PUN i PUM Rośliny źródłem substancji psychoaktywnych. Dopalacze roślinne m.in. rośliny halucynogenne, pobudzające, przeciwłękowe, uspokajające, rośliny zawierające naturalne MAO.	A.W11, A.W12, A.U17, A.U18
	S:3 Fentanyl – „narkotyk zombie” - zagrożenie tylko dla młodych? Przypadki ostrych i śmiertelnych zatruc nowymi substancjami psychoaktywnymi.	A.W11, A.W12, E.W29, E.U23
	S:4 Wykrywanie środków psychoaktywnych w organizmie człowieka – materiał biologiczny i metodyka badań.	A.W13, E.W28, E.W30, E.U24, E.U26
	S:5 Możliwości analityczne i trudności laboratoryjne w pracy ze substancjami psychoaktywnymi. Toksykologia zatruc substancjami psychoaktywnymi.	A.W11, A.W13, A.W14, E.W28, E.W29, E.W30, E.U24, E.U26

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Farmakologia – podstawy farmakoterapii tom 1-2, wybrane rozdziały, Wojciech Kostowski, PZWL, 2005
2. Wybrane substancje psychoaktywne w praktyce ZRM i SOR. Postępowanie w zatruciach., Kamil Kociołek, Elamed Media Group, 2020

3. Narkotyki i nowe substancje psychoaktywne. Zjawisko, zagrożenia, profilaktyka, Mariusz Z. Jędrzejko, Tomasz Białas, Aspra, Warszawa, 2019
4. Interakcje leków w praktyce klinicznej, Elżbieta Kostka-Trąbka, Jarosław Woron, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, 2020
5. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, Dz. U. z 2023 r. poz.1939
6. Artykuły naukowe zamieszczane na MS Teams

Uzupełniająca

1. Narkotyki bez paniki, David Nutt, Wydawnictwo Krytyki Politycznej, 2021
2. Nowe substancje psychoaktywne – nowe ryzyka i wyzwania, Marta Jabłońska, Michał Kidawa, Artur Malczewski, Piotr Sałustowicz, Dorota Wiszejko-Wierzbicka, Warszawa, Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, 2017
3. Cytochrome P450 polymorphism molecular, metabolic and pharmacogenetic aspects. I. Mechanisms of activity of cytochrome P450 monooxygenases, Jan Pachecka, Piotr Tomaszewski, Grażyna Kubiak-Tomaszewska, Acta Pol Pharm, 2008, 65 (3): 303-306
4. Lekomania i nieracjonalne zażywanie leków. Zielińska M., Hermanowski T. Zdrowie Publiczne. Wymiar społeczny i ekologiczny, 2022

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
A.W11, A.W12, A.W13, A.W14, E.W28, E.W29, E.W30, A.U4, A.U17, A.U18, E.U23, E.U24, E.U26	kolokwium	uzyskanie co najmniej 50% +1 maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów

9. INFORMACJE DODATKOWE

Seminaria prowadzone będą stacjonarnie

Seminaria oraz inne materiały do zajęć będą dostępne na uczelnianej platformie MS Teams.

Warunkiem dopuszczenia – obecność na seminariach. W przypadku nieobecności na zajęciach student jest zobowiązany do przesłania informacji drogą mailową oraz ustalenia formy zaliczenia nieobecności z koordynatorem zajęć, przy czym nieobecność musi zostać usprawiedliwiona.

Zaliczenie przedmiotu odbywa się stacjonarnie (w formie kontaktowej) w postaci testu obejmującego 20 pytań jednokrotnego wyboru.

Ocena końcowa wyliczana jest zgodnie z poniższymi parametrami:

Ocena	kryterium
2,0 (ndst)	<50,00% +1 maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów- <11 poprawnych
3,0 (dost)	55,00-64,99% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów- 11-12 poprawnych
3,5 (ddb)	65,00-74,99% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów- 13-14 poprawnych
4,0 (db)	75,00-84,99% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów- 15-16 poprawnych
4,5 (pdb)	85,00-94,99% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów- 17-18 poprawnych
5,0 (bdb)	95,00-100,00% maksymalnej liczby możliwych do uzyskania punktów- 19-20 poprawnych

Studentowi, który nie zaliczył przedmiotu w I terminie przysługuje termin II tzw. poprawkowy (forma pisemna). Przy ocenie zaliczenia poprawkowego obowiązuje system oceniania identyczny jak w przypadku terminu I.

W przypadku wysokiego zagrożenia epidemiologicznego dopuszcza się przeprowadzenie ćwiczeń w trybie online na platformie MS Teams (w trakcie zajęć online student jest zobowiązany mieć włączoną kamerę) lub w systemie hybrydowym. Decyzję w tej sprawie każdorazowo podejmuje Kierownik Jednostki.

Osoba odpowiedzialna za organizację zajęć: Mgr farm. Sylwia Lewandowska-Pachecka

- kontakt drogą elektroniczną: sylwia.lewandowska-pachecka@wum.edu.pl

- konsultacje po wcześniejszym umówieniu drogą elektroniczną

<https://biochemfarm.wum.edu.pl/>

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

**PATOGEN KONTRA CZŁOWIEK, CZŁOWIEK KONTRA PATOGEN –
O ZNACZENIU HOMEOSTAZY ORGANIZMU, STARYCH I NOWYCH
LEKACH ORAZ STRATEGIACH DROBNOUSTROJÓW**

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	WYDZIAŁ FARMACEUTYCZNY
Kierunek studiów	ANALITYKA MEDYCZNA
Dyscyplina wiodąca	NAUKI MEDYCZNE
Profil studiów	OGÓLNOAKADEMICKI
Poziom kształcenia	JEDNOLITE MAGISTERSKIE
Forma studiów	STACJONARNE
Typ modułu/przedmiotu	FAKULTET
Forma weryfikacji efektów uczenia się	ZALICZENIE
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Mikrobiologii Farmaceutycznej i Bioanalizy WF3; ul. Banacha 1, 02-097 Warszawa
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. Jakub Piwowarski
Koordynator przedmiotu	dr Anna Pietruczuk-Padzik dr Renata Wolinowska
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	dr Anna Pietruczuk-Padzik; anna.pietruczuk-padzik@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr Renata Wolinowska, dr Anna Pietruczuk-Padzik, dr Anna Laskowska

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	Rok IV, semestr VI	Liczba punktów ECTS	2.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			

wykład (W)	15	1
seminarium (S)	10	1
ćwiczenia (C)		
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Rozszerzenie podstawowej wiedzy z zakresu mikrobiologii o zagadnienia dotyczące najnowszych zagrożeń mikrobiologicznych i nowych leków stosowanych w terapii.
C2	Uzyskanie przez studentów wiedzy o nowych i powracających czynnikach etiologicznych zakażeń w Polsce i na Świecie.
C3	Poznanie zasad interpretacji wyników badań diagnostyczno-mikrobiologicznych w medycynie.
C4	Umiejętność pracy w zespole, ustalając priorytety oraz dbając o bezpieczeństwo pracy i rzetelność wydawanych wyników.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie <i>(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)</i>
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
F.W15	zna morfologię, fizjologię, metabolizm, genetykę, mechanizmy chorobotwórczości oraz ogólne zasady taksonomii wirusów, bakterii, grzybów i pasożytów;
F.W16	zna zasady diagnostyki poszczególnych rodzajów drobnoustrojów, w tym zasady doboru odpowiednich podłoży i metod diagnostycznych do identyfikacji gatunkowej drobnoustrojów i pasożytów
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	
F.U12	umie zaplanować i wykonywać badania laboratoryjne z zakresu diagnostyki wirusologicznej, bakteriologicznej, mykologicznej i parazytologicznej, z uwzględnieniem metod mikroskopowych, hodowlanych, biochemicznych, serologicznych, biologicznych i molekularnych

F.U13	potrafi stosować metody oznaczania wrażliwości drobnoustrojów na antybiotyki i chemioterapeutyki
F.U14	potrafi stosować metody wykrywania oporności drobnoustrojów na antybiotyki i chemioterapeutyki
F.U20	oceniać poprawność i zinterpretować poszczególne oraz zbiorcze wyniki badań w aspekcie rozpoznawania określonej patologii;
F.U21	proponować algorytmy, profile i schematy postępowania diagnostycznego w różnych stanach klinicznych, zgodne z zasadami etyki zawodowej, wymogami Dobrej Praktyki Laboratoryjnej i medycyny laboratoryjnej opartej na dowodach naukowych;
F.U22	dokonywać krytycznej analizy, syntezy i oceny problemów diagnostycznych, formułując na ich podstawie wnioski przydatne lekarzowi w stawianiu właściwej diagnozy, zgodnej z postępem wiedzy i rachunkiem ekonomicznym

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studentie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	(pole nieobowiązkowe) Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	
W2	
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	
U2	
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K2	pracy w zespole, przyjmując w nim różne role, ustalając priorytety, dbając o bezpieczeństwo własne, współpracowników i otoczenia
K6	korzystania z obiektywnych źródeł informacji

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
WYKŁADY	<u>Wykład 1:</u> Mikrobiota ludzkiego organizmu – oddziaływania gospodarz-patogen	F.W.15
	<u>Wykład2:</u> Biofilm i jego znaczenie	F.W15
	<u>Wykład 3:</u> Probiotyki, prebiotyki, synbiotyki	F.W.15, F.W16
	<u>Wykład 4:</u> Bakteriofagi	F.W15
	<u>Wykład 5:</u> Terapia fagowa	F.W15

SEMINARIUM	<u>Seminarium 1:</u> Powracające i nowe choroby zakaźne	F.W15, F.W16
	<u>Seminarium 2:</u> Nowe leki stosowane w leczeniu zakażeń drobnoustrojami	F.U13, F.U14
	<u>Seminarium 3:</u> „Stare” leki przeciwdrobnoustrojowe powracające do terapii	F.U13, F.U14
	<u>Seminarium 4:</u> Strategie drobnoustrojów na unikanie mechanizmów odpornościowych gospodarza	F.W15
	<u>Seminarium 5:</u> Mechanizmy oporności na leki u bakterii, grzybów i wirusów	F.W15, F.U13, F.U14

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Bulanda M., Wróblewska M. Mikrobiologia lekarska. Tom 1 i 2. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa
2. Kurnatowska A, Kurnatowski P: Mykologia medyczna. Wyd. Elsevier, Erda Urban & Partner, Wrocław 2018
3. Dzierżanowska D.: Antybiotykoterapia praktyczna. α-medica press, Bielsko-Biała, 2018.
4. Materiały internetowe Krajowego Ośrodka Referencyjnego ds. Lekowrażliwości Drobnoustrojów (www.korld.edu.pl): Rekomendacje doboru testów do oznaczania wrażliwości bakterii na antybiotyki i chemioterapeutyki. Zakładki: Rekomendacje KORLD; Rekomendacje EUCAST
5. Artykuły naukowe zamieszczone w czasopiśmie *Advancements of Microbiology*.
6. Materiały dydaktyczne do przedmiotu zamieszczone na platformie e-learningowej WUM

Uzupełniająca

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
F.W15, F.W16, F.U.12-F.U14, F.U20-22	Zaliczenie - test jednokrotnego wyboru	60% poprawnych odpowiedzi

9. INFORMACJE DODATKOWE

Zależnie od sytuacji epidemiologicznej niektóre zajęcia, mogą odbywać się online (na platformie MS Teams i platformie e-learningowej WUM).

Dane kontaktowe:

Zakład Mikrobiologii Farmaceutycznej i Bioanalizy WF3, Warszawa, ul. Banacha 1.

Centrum Badań Przedklinicznych
ul. Banacha 1b, 02-097 Warszawa
tel. 22 116 61 77 (sekretariat pok. nr 6)

Przy Zakładzie Mikrobiologii Farmaceutycznej działa Koło Naukowe, zarejestrowane od 25.01.2005 r. Członkowie Koła

w przyszłości będą mieli pierwszeństwo w podjęciu w Zakładzie prac magisterskich. Informacje o tematach realizowanych

w ramach działalności Koła dostępne są na stronie internetowej ZMF:

<https://zmfib.wum.edu.pl/>

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich

Mikrobiologia Kliniczna

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2025/2026
Wydział	Farmaceutyczny
Kierunek studiów	Analityka Medyczna
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	Ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	Jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne i niestacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Fakultatywny
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Katedra i Zakład Mikrobiologii Lekarskiej ul. Chałubińskiego 5, 02-004 Warszawa
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Prof. dr hab. n. med. Hanna Pituch
Koordynator przedmiotu	dr Szymon Walter de Walthoffen szymon.walter@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	Prof. dr hab. n. med. Hanna Pituch dr Robert Kuthan robert.kuthan@wum.edu.pl dr Szymon Walter de Walthoffen szymon.walter@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr Robert Kuthan dr hab. Maciej Przybylski dr Szymon Walter de Walthoffen

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	Rok 4, semestr VIII	Liczba punktów ECTS	2.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ			

Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
wykład (W)	15	1
seminarium (S)	10	1
ćwiczenia (C)		
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Zapoznanie z rekomendacjami, wytycznymi, procedurami w zakresie mikrobiologii klinicznej i terapii przeciwdrobnoustrojowej oraz zapewnienie kontroli zakażeń
C2	Nabycie wiedzy z metodami wykonywania badań laboratoryjnych i mikrobiologicznych w diagnostyce zakażeń
C3	Nabycie wiedzy dotyczącej błędów przedanalizacyjnych, poznania kluczowych parametrów laboratoryjnych w diagnostyce i monitorowaniu przebiegu zakażeń
C4	Nabycie umiejętności wydawania i interpretowania wyników badań mikrobiologicznych

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie <i>(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NISW z 26 lipca 2019)</i>
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
A.W11	mechanizmy działania poszczególnych grup leków
A.W12	wskazania, przeciwwskazania i działania niepożądane leków
A.W14	wpływ leków na wyniki badań laboratoryjnych
A.W15	budowę i funkcje układu odpornościowego, w tym mechanizmy odporności nieswoistej i swoistej organizmu
A.W19	rodzaje i charakterystykę materiału biologicznego, zasady i metodykę jego pobierania, transportu, przechowywania i przygotowania do badań immunologicznych

A.W20	testy służące do jakościowego i ilościowego oznaczania antygenów, przeciwciał i kompleksów immunologicznych
C.W4	podstawy medycyny opartej na dowodach
C.W10	sposoby identyfikacji czynników ryzyka rozwoju chorób oraz działań profilaktycznych
C.W11	metody badań epidemiologicznych oraz zadania systemu nadzoru sanitarno-epidemiologicznego
D.W13	zasady komunikowania interpersonalnego w relacjach diagnosta laboratoryjny – odbiorca wyniku oraz diagnosta laboratoryjny – pracownicy systemu ochrony zdrowia
E.W3	patogenezę i symptomatologię chorób układów: sercowo-naczyniowego, moczowego, pokarmowego i ruchu, a także chorób metabolicznych, endokrynnych, nowotworowych i neurodegeneracyjnych oraz zaburzeń gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej
E.W25	profile badań laboratoryjnych oraz schematy i algorytmy diagnostyczne w różnych stanach klinicznych, w tym w chorobach układów: krążenia, moczowo-płciowego, oddechowego, pokarmowego i ruchu, a także w chorobach metabolicznych, endokrynologicznych i neurologicznych
E.W26	wskazania do poszerzenia diagnostyki laboratoryjnej w wybranych stanach chorobowych oraz zalecane testy specjalistyczne
E.W27	zasady interpretacji wyników badań laboratoryjnych w celu zróżnicowania stanów fizjologicznych i patologicznych
F.W1	podstawowe problemy przedanalizycznej, analizycznej i poanalizycznej fazy wykonywania badań
F.W2	czynniki wpływające na wiarygodność wyników badań laboratoryjnych
F.W3	elementy diagnostycznej charakterystyki badań;
F.W4	zasady zlecania badań laboratoryjnych, przyjmowania zleceń na wykonanie badań oraz zasady dokumentacji zleceń
F.W5	zasady kontroli jakości badań laboratoryjnych i sposoby jej dokumentowania
F.W6	rodzaje i charakterystykę materiału biologicznego wykorzystywanego do badań hematologicznych, serologicznych, koagulologicznych, immunologicznych, biochemicznych, wirusologicznych, mikrobiologicznych, parazytologicznych, toksykologicznych, genetycznych oraz medycyny nuklearnej i sądowej
F.W7	zasady i techniki pobierania materiału biologicznego, w tym krwi, moczu, kału, płynu mózgowo-rdzeniowego i stawowego, płynów z jam ciała, treści żołądkowej i dwunastniczej oraz wymazów, popłuczyn i zeszkobin
F.W8	wytyczne dotyczące transportu, przechowywania i przygotowywania do analizy materiału biologicznego
F.W15	morfologię, fizjologię, metabolizm, genetykę, mechanizmy chorobotwórczości oraz ogólne zasady taksonomii wirusów, bakterii, grzybów i pasożytów
F.W16	zasady diagnostyki poszczególnych rodzajów drobnoustrojów, w tym zasady doboru odpowiednich podłoży i metod diagnostycznych do identyfikacji gatunkowej drobnoustrojów i pasożytów
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	

A.U7	dobierać i wykonywać testy diagnostyczne do oznaczania antygenów i przeciwciał w celu uzyskania wiarygodnych wyników
A.U17	przypisywać leki do poszczególnych grup leków oraz określać główne mechanizmy ich działania, przemiany w ustroju i działania uboczne
A.U18	wyjaśniać wpływ leków na wyniki laboratoryjnych badań diagnostycznych
C.U1	stosować wiedzę z zakresu medycyny laboratoryjnej opartej na dowodach naukowych
C.U4	zebrać informacje na temat obecności czynników ryzyka chorób zakaźnych i przewlekłych oraz zaplanować działania profilaktyczne na różnych poziomach zapobiegania tym chorobom
C.U8	rozpoznawać stany zagrożenia życia z zastosowaniem praktycznych sposobów oceny układu oddechowego
C.U11	rozpoznawać własne ograniczenia, dokonywać samooceny deficytów i potrzeb rozwojowych oraz planować aktywność edukacyjną
C.U12	analizować piśmiennictwo medyczne, w tym w języku obcym, oraz wyciągać wnioski w oparciu o dostępną literaturę
F.U1	wyjaśniać pacjentowi lub zleceniodawcy wpływ czynników przedlaboratoryjnych na jakość wyniku badania laboratoryjnego, w tym konieczność powtórzenia badania laboratoryjnego
F.U2	poinstruować pacjenta przed pobraniem materiału biologicznego do badań laboratoryjnych
F.U3	pobierać materiał biologiczny do badań laboratoryjnych z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz, w razie potrzeby, udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej
F.U4	oceniać przydatność materiału biologicznego do badań, przechowywać go i przygotowywać do analizy, kierując się zasadami Dobrej Praktyki Laboratoryjnej
F.U12	zaplanować i wykonywać badania laboratoryjne z zakresu diagnostyki wirusologicznej, bakteriologicznej, mykologicznej i parazytologicznej, z uwzględnieniem metod mikroskopowych, hodowlanych, biochemicznych, serologicznych, biologicznych i molekularnych
F.U13	stosować metody oznaczania wrażliwości drobnoustrojów na antybiotyki i chemioterapeutyki
F.U14	stosować metody wykrywania oporności drobnoustrojów na antybiotyki i chemioterapeutyki
F.U20	oceniać poprawność i zinterpretować poszczególne oraz zbiorcze wyniki badań w aspekcie rozpoznawania określonej patologii

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	<i>(pole nieobowiązkowe)</i> Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	drobnoustroje, z uwzględnieniem chorobotwórczych i obecnych we florze fizjologicznej według C.W12 standardów kształcenia do wykonywania zawodu lekarza
W2	epidemiologię zarażeń wirusami i bakteriami oraz zakażeń grzybami i pasożytami, z uwzględnieniem geograficznego zasięgu ich występowania C.W13 standardów kształcenia do wykonywania zawodu lekarza

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	interpretować wyniki badań mikrobiologicznych według C.U10 standardów kształcenia do wykonywania zawodu lekarza
----	---

Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	
K2	

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykład 1	Prezentacja aktualnych rekomendacji diagnostyki zakażeń bakteryjnych, wirusowych i grzybiczych.	A.W12, A.W19, C.W4, F.W6, F.W8, F.W15, F.W16
Wykład 2	Ogólne zasady stosowania metod diagnostycznych w mikrobiologii medycznej. Czynniki mające wpływ na wynik badania laboratoryjnego.	A.W19, C.W10, F.W1-W8, F.U1-U4, F.U12-U14, F.U20
Wykład 3	100 lat diagnostyki laboratoryjnej zakażeń wirusowych.	E.W2., F.W15., F.W16., E.U11, F.U5., F.U12.
Wykład 4	Zastosowanie niehodowlanych metod diagnostycznych w mikrobiologii medycznej, w tym metod serologicznych i molekularnych z uwzględnieniem roli testów przyłóżkowych i testów do samooceny. Czynniki mające wpływ na wynik badania laboratoryjnego.	A.W15, A.W19, A.W20, F.W3, F.W6, F.W8, F.W16, A.U7
Wykład 5	Leki przeciwinfekcyjne stosowane w lecznictwie otwartym (opieka ambulatoryjna) i zamkniętym (szpitale).	A.W11, A.W12, A.W14, A.W15, A.U17, A.U18, C.U4
Wykład 6	Zasady laboratoryjnego oznaczania wrażliwości bakterii na leki przeciwbakteryjne. Rekomendacje EUCAST.	A.W11, A.W12, A.W14, A.U17
Wykład 7	Epidemiologia wybranych chorób zakaźnych, problematyka lekooporności	A.W14, C.W10, C.W11, C.U4, F.U13, F.U14
Wykład 8	Profilaktyka zakażeń – przecięcie dróg szerzenia zakażeń, szczepienia ochronne, okołooperacyjna profilaktyka antybiotykowa	A.W11, A.W12, A.W14, A.W15, A.U17, A.U18, C.U4
Wykład 9	Zakażenia szpitalne. Zakażenia w oddziałach intensywnej opieki medycznej i intensywnej terapii. Mapowanie mikrobiologiczne. Współpraca oddziałów i klinik szpitalnych z laboratorium medycznej diagnostyki mikrobiologicznej	A.W12, D.W13, F.W4, F.W5, F.W8, C.U11, C.U12, F.U1, F.U4, F.U12, F.U20
Wykład 10	Interpretacja wyników ogólnych i specjalistycznych badań laboratoryjnych w kontekście diagnozowania zakażeń bakteryjnych, wirusowych i grzybiczych	A.W15, A.W19, C.W4, D.W13, F.W1-W6, A.U18, C.U1, F.U1-U4, F.U20

Seminarium 1	Analiza przypadków i interpretacja wyników badań laboratoryjnych: zakażenia łóżyska naczyniowego i infekcyjnego zapalenia wsierdza	A.W12, A.W19, E.W3, E.W25, F.W3, F.W6, F.W15, F.W16
Seminarium 2	Analiza przypadków i interpretacja wyników badań laboratoryjnych: zakażenia układu oddechowego	A.W19, E.W25, E.W27, F.W1, F.W2, F.W4, F.W7, C.U1, C.U11, F.U2, F.U4, F.U13, F.U14, F.U20
Seminarium 3	Analiza przypadków i interpretacja wyników badań laboratoryjnych: zakażenia układu moczowego	A.W12, A.W19, F.W3, F.W6, F.W8, F.W15, F.W16, F.U2
Seminarium 4	Analiza przypadków i interpretacja wyników badań laboratoryjnych: zakażenia skóry i tkanek miękkich	A.W19, E.W27, F.W1, F.W2, F.W4, F.W7, C.U1, C.U11, F.U4, F.U13, F.U14, F.U20
Seminarium 5	Analiza przypadków i interpretacja wyników badań laboratoryjnych: zakażenia przenoszone drogą płciową oraz zakażenia wieku dziecięcego i okołoporodowe	A.W19, E.W25, E.W27, F.W1, F.W2, F.W4, F.W7, C.U1, C.U11, F.U4, F.U13, F.U14, F.U20
Seminarium 6	Analiza przypadków i interpretacja wyników badań laboratoryjnych: kolonizacja i zakażenia szczepami alarmowymi	A.W19, E.W27, F.W1, F.W2, F.W4, F.W7, C.U1, C.U11, F.U4, F.U13, F.U14, F.U20
Seminarium 7	Analiza przypadków i interpretacja wyników badań laboratoryjnych:	A.W19, F.W3, F.W8, F.W15, F.W16, C.U12, F.U4, F.U12, F.U20
Seminarium 8	Analiza przypadków i interpretacja wyników badań laboratoryjnych: zakażenia grzybicze	A.W12, A.W19, F.W3, F.W6, F.W8, F.W15, F.W16
Seminarium 9	Analiza przypadków i interpretacja wyników badań laboratoryjnych: zakażenia wirusowe w populacji immunokompetentnej i w immunosupresji	A.W19, E.W27, F.W1, F.W2, F.W4, F.W7, C.U1, C.U11, F.U4, F.U13, F.U14, F.U20
Seminarium 10	Analiza przypadków - zaliczenie	

7. LITERATURA

Obowiązkowa

1. Rekomendacje diagnostyki i terapii zakażeń. <http://antybiotyki.edu.pl/rekomendacje/rekomendacje-diagnostyki-i-terapii-zakazen/>
2. Diagnostyka laboratoryjna z elementami biochemii klinicznej wyd.5 B. Solnica, A. Dembińska-Kieć, J.W. Naskalski lub wydania poprzednie.
3. Mykologia Medyczna, red. A. Kurnatowska, P. Kurnatowski; ISBN 978-83-65835-77-2.
4. Prewencja i kontrola zakażeń, oprac. V. Thomas, wyd. I polskie, red. B. Bober-Gheek, ISBN 978-83-7609-494-6.
5. Atlas chorób zakaźnych dzieci. I. Kacprzak-Bergman, L. Szenborn; ISBN 978-83-60290-07-1
6. Clinical Microbiology Review, <https://journals.asm.org/journal/cmr>.
7. Bulanda M., Wróblewska M. Mikrobiologia lekarska. Tom 1 i 2. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa
8. Dzierżanowska D.: Antybiotykoterapia praktyczna. α-medica press, Bielsko-Biała, 2018.

Uzupełniająca

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
<i>Np. A.W1, A.U1, K1</i>	<i>Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.</i>	<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
A.W11, A.W12, A.W14, A.W15, A.W19, A.W20, C.W4, C.W10, C.11, D.W13, E.W3, E.W25, E.W26, E.W27, F.W1, F.W2, F.W3, F.W4, F.W5, F.W6, F.W7, F.W8, F.W15, F.W16, A.U7, A.U17, A.U18, C.U1, C.U4, C.U8, C.U11, C.U12, F.U1, F.U2, F.U4, F.U12, F.U13, F.U14, F.U20	Realizacja zadań w trakcie zajęć seminaryjnych	Uzyskanie 50% punktów z zadań realizowanych seminaryjnych

9. INFORMACJE DODATKOWE

Wykłady i seminaria odbywają się w Katedrze i Zakładzie Mikrobiologii Lekarskiej w sali im. prof. Edmunda Mikulaszka, budynek Anatomicum, II piętro, ul. Chałubińskiego 5.

Szczegółowy regulamin zajęć, kryteria zaliczeń i plan zajęć znajdują się na stronie Katedry i Zakładu Mikrobiologii. Materiały dydaktyczne, informacje o przebiegu zajęć, ogłoszenia publikowane są na platformie e-WUM.

Student jest zobowiązany do przestrzegania Regulaminu organizacji zajęć dydaktycznych w Katedrze i Zakładzie Mikrobiologii Lekarskiej oraz Regulaminu Studiów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

W Katedrze i Zakładzie Mikrobiologii Lekarskiej jest możliwość prowadzenia prac naukowych, dyplomowych oraz uczęszczania na spotkania Studenckich Kół Naukowych

1. SKN przy Katedrze i Zakładzie Mikrobiologii Lekarskiej WUM, opiekun: dr n. med. Ksenia Szymanek – Majchrzak (xenia.szymanek@wum.edu.pl)
2. SKN Mykologii Mucor, opiekun: dr Robert Kuthan (skn.mykologii@gmail.com, rkuthan@wum.edu.pl)

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich